

วารสาร

การศึกษาไทย

Thailand Education Journal

พัฒนาคุณภาพการศึกษา :
ภารกิจของทุกคน

- “ไร้คุณภาพ”
แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า
- การศึกษาทางเลือกในโรงเรียน





Unusannakar

ถึงวัลส์วันปีใหม่ไทยค่ะ สมาชิกและท่านผู้อ่านวารสารการศึกษาไทยทุกท่าน วันที่ 13 เมษายนของทุกปี นอกจากจะตรงกับตรุษสงกรานต์ ซึ่งเป็นเทศกาลวันสิ้นปีเก่าขึ้นปีใหม่ของคนไทย ที่สืบทอดเป็นประเพณีมาแต่โบราณแล้ว ยังมีวันมิ่งมหามงคลของคนไทยทั่วหล้า นั่นคือ วันที่ 2 เมษายนเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเจริญพระชนมายุ 53 พรรษา ด้วยพระราชกรณียกิจ และพระจริยวัตรอันงดงามที่พระองค์ทรงบำเพ็ญล้วนเป็นคุณประโยชน์ต่อแผ่นดินไทย นานัปการ

ทางด้านการศึกษานั้น พระองค์ทรงเป็น “พระมิ่งขวัญการศึกษาไทย” ของปวงชนชาวไทยอย่างแท้จริง ไม่ว่าสถานศึกษาจะอยู่ห่างไกล พื้นที่ทุรกันดารและเสี่ยงภัยอย่างไร พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมอย่างทั่วถึง ทรงพระราชทานทั้งพระราชดำริและพระราชทรัพย์ โดยมีพระราชประสงค์เพื่อพัฒนาการศึกษาให้กับเด็ก เยาวชนและประชาชน เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ข้าพระพุทธเจ้าในนามของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ขอพระราชทานพระราชนุญาตถวายพระพรชัยมงคล ขอจงทรงพระเจริญ พระสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีพระชนมายุยืนนาน เป็นมิ่งขวัญของพสกนิกรชาวไทย ตลอดกาลนานเทอญ

ความอาลัยที่ประชาชนคนไทยทั้งประเทศมีต่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ด้วยรำลึกในพระกรุณาธิคุณอย่างมิเสื่อมคลายในด้านกระทรวงศึกษาธิการได้ถวายพระสมัญญา “พระกัลยาณมิตรอาจารย์” แต่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ซึ่งหมายถึง “พระอาจารย์ผู้เป็นกัลยาณมิตร ที่ประเสริฐ ล้ำเลิศ ด้วยคุณธรรมความเป็นครู” โดยได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 1 เมษายนที่ผ่านมา จากนั้นจะนำความขึ้นกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และประกาศจัดทำพระสุพรรณบัฏ รวมทั้งจัดพิธีการเฉลิมฉลอง และจัดงานทางวิชาการต่อไป สำหรับในรายละเอียดต่างๆ วารสารการศึกษาไทยจะรายงานให้ทุกท่านได้ทราบกันค่ะ

มาถึงสาระในฉบับกันบ้างค่ะ จากอากาศที่นับวันจะทวีความร้อนขึ้นทุกทีๆ ด้วยฝีมือของมนุษย์เราที่ทำให้ธรรมชาติเปลี่ยนแปลงไป มาพบกับวิธีรับมือและมาตรการลดโลกร้อนกัน ด้วยวิธีง่ายๆ กันในคอลัมน์เล่าสู่กันฟังค่ะ จากนั้นมาติดตามเกร็ดสาระความรู้เรื่องวันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุและวันครอบครัวกันอีกสักครั้งทางคอลัมน์รายงานพิเศษ และฉบับนี้จะพาผู้อ่านไปบุกที่ไร่ครุมน หรือมนรัตน์ สารภาพ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการของสกศ. ที่ไร่แห่งนี้เขามีวิธีการแปรรูปสินค้าเกษตรหลายอย่าง มีความน่าสนใจไม่น้อย นอกจากนี้ภายในเล่มยังมีสาระดีๆ ที่ผู้อ่านไม่ควรพลาดอีกมากมาย เหมือนเช่นเคย ลองเข้าไปดูกัน

แล้วพบกันใหม่ในฉบับหน้า ขอให้ทุกท่านมีความสุขมากๆ นะคะ

ปิ๋มพร พงษ์กัจจนาถ

สารบัญ

Contents

บทความพิเศษ 1	4
พัฒนาคุณภาพการศึกษา : ภารกิจของทุกคน	
บทความพิเศษ 2	8
กระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ	
รายงานพิเศษ	15
วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันครอบครัว วันสำคัญที่พวกเราคนไทยควรตระหนัก	
ครู/ผู้บริหาร	20
การศึกษาทางเลือกในโรงเรียน	
เล่าสู่กันฟัง	26
ทำอะไรจึงจะช่วยกันแก้...วิกฤตโลกร้อน	
สาระงานวิจัย 1	28
รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล	
สาระงานวิจัย 2	34
การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง	
ข่าวย่อสภากา	41
<ul style="list-style-type: none">● เสนอรัฐส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการพัฒนาผู้เรียน● เผยอัตราการศึกษาต่อเด็กไทยอยู่ในเกณฑ์ดีแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังด้อย● สกศ. เดินเครื่องพัฒนาสู่การเป็นสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์	
เศรษฐกิจพอเพียง	44
“ไร้คุณมน” แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า	

กับเรื่องเด่นในฉบับ

คอลัมน์ บทความพิเศษ 1



4

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา : การถึงของทุกคน

คอลัมน์ ครู/ผู้บริหาร



20

การศึกษาทางเสอไกลโรงเรียน

คอลัมน์ เล่าสู่กันฟัง



26

ทำอะไรจึงจะช่วยกันแก้...วิกฤตโลกร้อน

คอลัมน์ เศรษฐกิจพอเพียง



44

"ไร่คุณมน" แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า

คณะที่ปรึกษา

- | | |
|-------------------------|----------------------------|
| ดร.อำรุง จันทวานิช | เลขาธิการสภาการศึกษา |
| ดร.สิริพร บุญญานันต์ | นายณพพร สุวรรณรุจิ |
| นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล | นางสุรางค์ โพธิ์พุกขางค์ |
| ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน | นางนิรมล กิตติวิบูลย์ |
| ดร.จิรพรรณ ปุณเกษม | นายก้องเกียรติ สหวรรณางกูร |

วัตถุประสงค์การจัดทำ

1. เพื่อรายงานความก้าวหน้าข่าวความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ การปฏิรูปการศึกษา
2. เพื่อนำเสนอตัวอย่างความสำเร็จเกี่ยวกับการปฏิรูป การศึกษาในด้านต่างๆ ต่อสาธารณชน
3. เพื่อเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง สำนักรงานฯ กับบุคคล/หน่วยงานต่างๆ
4. เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วน ร่วมแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
5. เพื่อเป็นเวทีการนำเสนอผลงานวิจัย และบทความ/ รายงานเกี่ยวกับการศึกษา

กองบรรณาธิการ

- | | |
|---------------------------|-----------------------|
| ดร.อัมพร พงษ์กั้งสนานันท์ | บรรณาธิการ |
| นายกวิน เสือสกุล | ผู้ช่วยบรรณาธิการ |
| นายถวัลย์ มาศจรัส | คณะกรรมการจัดทำวารสาร |
| ดร.วรัยพร แสงนภาพวร | คณะกรรมการจัดทำวารสาร |

หากท่านต้องการแสดงความคิดเห็น กรุณาส่งมาที่ กองบรรณาธิการวารสารการศึกษาไทย สำนักรงานเลขาธิการสภาการศึกษา ถ.สุโขทัย ดุสิต กรุงเทพฯ 10300 โทร. 0-2668-7123 ต่อ 1116 โทรสาร 0-2243-0083

เจ้าของ สำนักรงานเลขาธิการสภาการศึกษา

พิมพ์ที่ : บริษัท เอส.พี.วี. การพิมพ์ (2550) จำกัด โทร./โทรสาร 0-2447-6280-1

บทความพิเศษ 1

ภัททิศา พันธุมเสน ศูนย์พัฒนาการศึกษาระหว่างประเทศ สกศ.



พัฒนาคุณภาพการศึกษา : ภารกิจของทุกคน

เรื่องคุณภาพการศึกษากำลังเป็นประเด็นร้อนของหลายประเทศที่มีความพยายามจะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกบนพื้นฐานความเข้มแข็งทางการศึกษา โดยยึดเอาคุณภาพทางการศึกษาเป็นดัชนีชี้วัดความสำเร็จ และมักจะดูจากผลการประเมินผลคุณภาพการศึกษาขององค์กรระดับนานาชาติ เช่น การประเมินผลการเรียนรู้ของ PISA (PISA : Programme for International Student Assessment) ซึ่งเป็นโครงการที่โด่งดังของ OECD หรือองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development)

OECD/PISA ทำการประเมินผลการเรียนรู้ของเยาวชนใน 3 ด้าน คือ การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เมื่อ OECD ประกาศผลการประเมินไปทั่วโลกคราใด ประเทศที่จัดอยู่ในอันดับต้นๆ ก็ จะภาคภูมิใจและพยายามรักษาอันดับที่ดีไว้อย่างเหนียวแน่น เช่น ฟินแลนด์ เกาหลี ส่วนประเทศที่ถูกจัด อยู่ในอันดับท้ายๆ ก็ต้องสะดุ้งสะเทือนไปตามๆ กัน และพยายามเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของ เยาวชนของตนให้ดีขึ้น

จากผลการประเมิน PISA 2006 เมื่อเร็วๆ นี้ ไทยเรายังคงมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ย นานาชาติ ดังเช่นผลของ PISA 2000 และ PISA 2003 จึงถูกจัดให้อยู่ในอันดับที่ไม่น่าพึงพอใจเหมือน เดิม หรือแย่ลงกว่าเดิม กำลังเป็นปัญหาใหญ่ที่เราจะต้องร่วมมือกันเร่งแก้ไขปรับปรุงอย่างจริงจัง

ตั้งแต่กลางปีที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทาง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่สากล โดยศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากประเทศที่มี ชีตความสามารถในการแข่งขันสูง จัดอยู่ในอันดับต้นๆ และประเทศที่สามารถพัฒนาแบบก้าวกระโดด รวม 6 ประเทศ ได้แก่ จีน เวียดนาม ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เยอรมันและฟินแลนด์ ภายใต้กรอบแนวคิด 5 ประการ คือ คนคุณภาพ ระบบคุณภาพ การจัดการคุณภาพ นโยบายคุณภาพ และวัฒนธรรมคุณภาพ เพื่อศึกษา ว่าประเทศเหล่านี้มีอะไรเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขาให้สูงขึ้น มี นโยบายและแนวทางการปฏิบัติอย่างไร แล้วนำไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบริบทของไทย เพื่อร่วมกัน กำหนดแนวทางการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเราให้ดีขึ้นเช่นกัน คณะนักวิจัย ประกอบด้วย ศ.ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ หัวหน้าทีม รศ.ดร.ฉันทนา จันทร์บรรจง ผศ.ดร.สร้อยสน สกลรักษ์ และผศ.ชุตินา พงษ์วรินทร์ได้ยกวางรายงานการวิจัยและการสังเคราะห์เปรียบเทียบ จากผลการวิจัยดังกล่าว พบแนวทางดีๆ ของประเทศเหล่านี้มีมากมาย ขอหยิบมาเพียงบางส่วน อาทิ

ด้านคนคุณภาพ พบว่า ทั้ง 6 ประเทศ ประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษา ชอบ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการทำงาน มุ่งการผลิตและสร้างสรรค์นวัตกรรม มีทักษะในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยี รู้เท่าทันอิทธิพลของต่างประเทศ ประการสำคัญ มีคุณธรรม จริยธรรมประจำชาติ รู้จักรักษาวัฒนธรรม มีความรักชาติและมีอัตลักษณ์ของความเป็นชาติตน

ด้านระบบคุณภาพ พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม เน้นการจัดการระบบคุณภาพครู มีการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ให้เงินเดือนและสวัสดิการที่ดีควบคู่ไปกับการยกระดับความสามารถของครู มีระบบการเรียนฟรี แถม ตำราให้ยืมใช้ในระยะยาว ส่วนระบบการ ประเมินผล มีทั้งการสอบข้อเขียนและสอบ ปากเปล่า การสอบวัดความรู้เพื่อศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษานั้นเข้มงวดมากในญี่ปุ่น เกาหลี จีนและเวียดนาม การเชื่อมโยงการศึกษาใน ระบบกับการศึกษานอกระบบกำลังเป็นแนว โน้มใหม่ของประเทศ และการส่งเสริม การศึกษาตามอัธยาศัยในระบบโรงเรียนมี มากขึ้นในญี่ปุ่น เกาหลี เยอรมันและฟินแลนด์

ด้านการจัดการคุณภาพ พบว่า รัฐบาลจีนและเวียดนามกำหนดเป้าหมาย



ทิศทางอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนที่ชัดเจน รวมถึงจากทุกแหล่งเข้ามาจัดการศึกษา กำหนดคุณภาพหลายระดับ มีวิธีการที่ยืดหยุ่นและทางเลือกที่หลากหลาย ญี่ปุ่นและเกาหลี บัญญัติหลักการจัดการศึกษาไว้ในกฎหมายแม่บท ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาโดยการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาครูควบคู่กัน ในเยอรมันและฟินแลนด์ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับภารกิจทางวิชาการเป็นหลัก เน้นวิชาการแบบเข้มข้นในระดับมัธยมปลายและอุดมศึกษา

ด้านนโยบายคุณภาพ พบว่า จีนและเวียดนามเน้นความมุ่งมั่นและความชัดเจนของผู้นำ รัฐเป็นผู้กำหนดทิศทางให้มีการแบ่งหน้าที่และแข่งขันทำงานปฏิบัติตามมาตรฐานชาติโดยใช้ยุทธศาสตร์ท้องถิ่น ญี่ปุ่นและเกาหลีเน้นการปฏิรูปการศึกษาปฐมวัย ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ พัฒนาคณาจารย์ให้เข้มแข็งเพื่อร่วมกิจกรรมระดับนานาชาติ เน้นนโยบายสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ เยอรมันและฟินแลนด์ เน้นสร้างสังคมแห่งการสร้างสรรค์ ระดมความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครองและพัฒนานวัตกรรมเพื่อศักยภาพการแข่งขัน

และด้านวัฒนธรรมคุณภาพ พบว่า จีนและเวียดนามเห็นคุณค่าของการศึกษาสูง ส่งเสริมคนเก่งจึงมีโรงเรียนอัจฉริยะ (Gifted School) จำนวนมาก ประชาชนรักการทำงานหนัก ญี่ปุ่นและเกาหลีมีวัฒนธรรมเคารพผู้อาวุโส ความรับผิดชอบต่อครอบครัวและสังคม ยกย่องผู้มีความรู้ กล้าหาญและอดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ รักธรรมชาติ สะอาดและมีระเบียบวินัย เยอรมันและฟินแลนด์ส่งเสริมวัฒนธรรมการเรียนรู้ การคิดประดิษฐ์ ความเข้มแข็งและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นร่างรายงานการวิจัยดังกล่าว เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ที่ผ่านมา มีผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาที่มีชื่อเสียงหลายคนได้ไปร่วมประชุม เพื่อบอกข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงร่างรายงานการวิจัยให้มีความสมบูรณ์ ที่น่าสนใจเป็นพิเศษ คือ

ทุกประเทศให้ความสำคัญกับครู ถือว่า ครู มีพลังในการผลักดันการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ ครูจึงได้รับการยกย่องส่งเสริมและพัฒนาในวิชาชีพ ในเวียดนามนั้น ครูเงินเดือนไม่มากนัก สิ่งสำคัญยิ่งกว่าก็คือ ครูเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องเชิดชูจากสังคมอย่างยิ่ง ทุกคนเป็นศิษย์มีครู วันครูของเวียดนาม ดอกไม้จะหายไปจากตลาดอย่างรวดเร็ว เพราะทุกคนต้องรีบไปซื้อไปหาดอกไม้เพื่อนำไปไหว้ครูบูชาครู เป็นวันที่ทุกคนทั่วประเทศให้ความสำคัญกับครู การเรียนสาขาครูเป็นสาขาเดียวที่เรียนฟรี โดยการคัดเลือกคนเก่งมาเป็นครู

จีน เกาหลีและเวียดนามซึ่งเคารพและยึดถือลัทธิขงจื๊อมาตั้งแต่อดีตก็ยังยึดถือเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เด็กและเยาวชนจึงมักจะได้รับการอบรมบ่มเพาะนิสัยตั้งแต่ในบ้านไปจนถึงโรงเรียน ให้เป็นคนขยัน ซื่อสัตย์ อดทน มีวินัยและกตัญญู เด็กและเยาวชนของเยอรมันและฟินแลนด์นั้นช่างคิดและวางแผน คิดว่าตัวเองชอบอะไร อยากจะทำอะไร และอยากจะเป็นอะไรเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ แล้วก็ตั้งหน้าตั้งตาไปแสวงหาความรู้ใส่ตัว ชอบที่จะศึกษาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยของโลก ดังนั้น เด็กและเยาวชนเหล่านี้จึงชอบใช้เวลาไปกับการอ่านหนังสือและค้นคว้าในห้องสมุด

ห้องสมุดของหลายประเทศจัดบรรยากาศดี มีสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีหนังสือให้อ่านมากมาย และหลากหลายประเภท นักเรียน นักศึกษาต้องแย่งกันจองที่เพื่อจะได้เข้าไปมีที่อ่านหนังสือ ไม่ได้ไปนัดหมายเพื่อการอื่น และห้องสมุดก็เปิดบริการอย่างเต็มที่ตั้งแต่แปดโมงเช้าไปจนถึงเที่ยงคืน

เด็กและเยาวชนของเขามีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นชาติ จึงพอใจที่จะรักษาวัฒนธรรมประเพณีของชาติตน และความมุ่งมั่นในการทำกิจกรรมเพื่อสังคมและประเทศชาติ ไม่เน้นการแต่งหน้าทาปาก



นุ่งสั้น บั้นเทีงเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งเพียงบางเวลา คงไม่แปลกใจว่า ทำไมเด็กและเยาวชนของประเทศเหล่านี้จึงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับนานาชาติ

อันที่จริง ประเทศไทยของเราก็มีเด็กและเยาวชนที่มีคุณลักษณะดังกล่าวข้างต้น เรามีเด็กดี เด็กเก่ง มีความตั้งใจใฝ่รู้ ใฝ่เรียนและรู้จักคิดประดิษฐ์จนสามารถคว้ารางวัลเหรียญทองโอลิมปิกโลก และชนะเลิศการแข่งขันประดิษฐ์หุ่นยนต์ระดับโลกมาแล้ว แต่เมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งประเทศ นับว่ายังมีน้อยมาก

ผลของ PISA 2006 ทำเอาผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการสะดุ้งสะเทือนไปตามๆกัน และกำลังเร่งหาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบริบทไทย แต่เรายังคงไม่สามารถโทษใครคนใดคนหนึ่งได้ เพราะการปฏิรูปการศึกษาจะสำเร็จได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยคนทุกคนจากทุกภาคส่วนของประเทศร่วมใจกันตระหนักในความสำคัญของการศึกษาและร่วมมือกันปรับปรุงจุดอ่อนในส่วนที่เราสามารถจะเข้าไปเกี่ยวข้องให้ดีขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ พ่อแม่ ผู้ปกครอง โรงเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ประกอบการธุรกิจ หน่วยงานเอกชน สื่อมวลชน และที่สำคัญที่สุดคือ ตัวของเด็กและเยาวชนเอง

หากเยาวชนไทยหันมาเป็นตัวของตัวเองจริงๆ ไม่เลียนแบบวัฒนธรรมที่ไหลมากับสื่อและเทคโนโลยีโดยไม่แยกแยะ รู้จักคิดและวางแผนชีวิตตั้งแต่เนิ่นๆ อ่านหนังสือวันละนิด คิดงานวันละหน่อย และพยายามใช้เวลาให้เป็นประโยชน์เพื่ออนาคตของตนเอง สังคม และประเทศชาติ แน่ใจว่า เด็กและเยาวชนของเรานี้แหละจะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศให้ดีขึ้นได้อย่างแน่นอน

บทความพิเศษ 2

นางกุลธิดา รัตนโกศล ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียง อ.เมือง จ.ระยอง

กระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยง ของ กลุ่มพัฒนาอาชีพ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) เป็นแผนพัฒนาประเทศฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงในทุกระดับ ทุกภาคส่วน วัตถุประสงค์ของการพัฒนาประการหนึ่ง ระบุเพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน (Safety Net) และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน การคลัง พลังงาน ตลาด ปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงานและการลงทุนในระดับมหภาค

ส่วนการสร้างภูมิคุ้มกันและระบบบริหารความเสี่ยงในระดับชุมชน ได้มีการกำหนดในยุทธศาสตร์การพัฒนา “การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ” โดยการส่งเสริมการรวมตัวของคนในชุมชนทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของชุมชน การจัดการองค์ความรู้ และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างครบวงจร และการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชน พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงในอนาคต โดยการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกในการจัดการความเสี่ยงของชุมชน

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นภารกิจสำคัญของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนและสถานศึกษาในสังกัด ที่มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ปัจจุบันได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะอาชีพเพื่อให้มีฝีมือในการประกอบอาชีพ เห็นช่องทางการประกอบอาชีพทั้งอาชีพอิสระและอาชีพในตลาดแรงงาน การเรียนรู้อาชีพจากการปฏิบัติจริงและบูรณาการกับวิถีชีวิต มีเครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพแบบองค์รวม รวมถึงได้มีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการพัฒนาอาชีพอีกด้วย



ในปีงบประมาณ 2550 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียง โดย นางกุลธิดา รัตนโกศล ครูชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติงานในหน้าที่เจ้าหน้าที่งานนโยบายและแผนงาน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาระบบการควบคุมภายในและระบบการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา ได้เห็นความสำคัญในการนำระบบการบริหารความเสี่ยงมาใช้กับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกโรงเรียน จึงได้ดำเนินการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ (กพอ.) ขึ้น โดยเป็นกิจกรรมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน ในโครงการพัฒนาระบบข้อมูลประชากรวัยแรงงานภาคตะวันออกเฉียง ปีงบประมาณ 2550 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้และสื่อการ

เรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาประชากรวัยแรงงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

การวิจัยการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ (กพอ.)

ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของ กพอ. โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับ กพอ.
2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของ กพอ. ไปใช้ในสภาพจริง
3. เพื่อปฏิบัติการทดลองใช้และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของ กพอ.
4. เพื่อประเมินคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของ กพอ.
5. เพื่อพัฒนาคู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของ กพอ.

ผลจากการวิจัย พบว่า

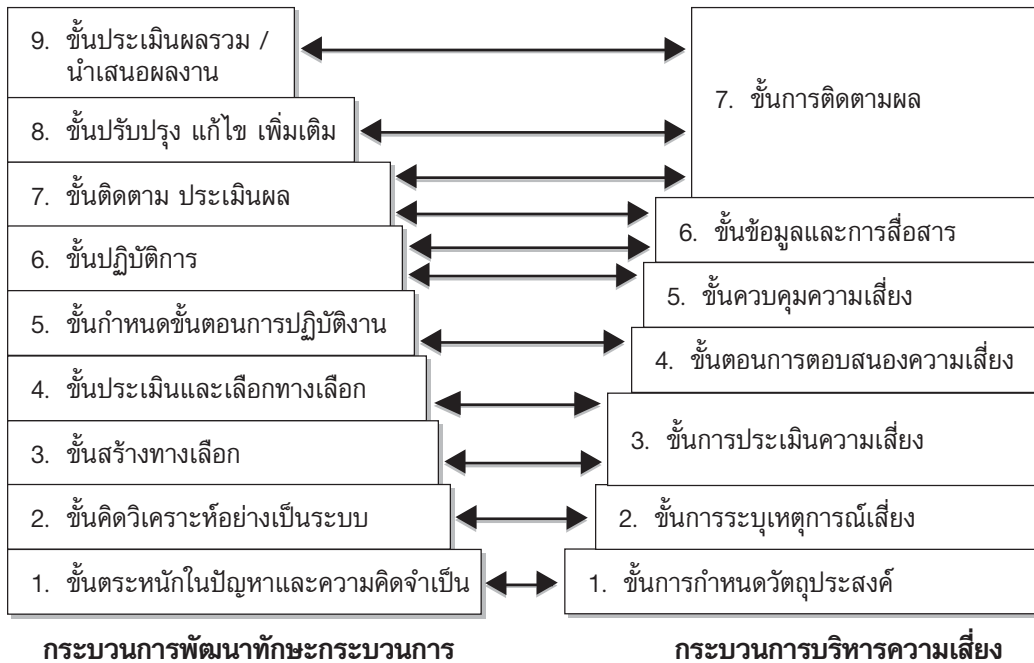
1. ผลการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ

1.1 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับกลุ่มพัฒนาอาชีพ คือ กระบวนการพัฒนาทักษะกระบวนการ ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน คือ 1) ชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น 2) ชั้นคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ 3) ชั้นสร้างทางเลือก 4) ชั้นประเมินและเลือกทางเลือก 5) ชั้นกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน 6) ชั้นปฏิบัติการ 7) ชั้นติดตาม ประเมินผล 8) ชั้นปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม และ 9) ชั้นประเมินผลรวมและนำเสนอผลงาน

1.2 กระบวนการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสมกับกลุ่มพัฒนาอาชีพ คือ กระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management) ตามแนวทางของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission(COSO) เพื่อให้ครอบคลุมกระบวนการการบริหารความเสี่ยงทุกๆ ส่วน ทุกๆ ด้านของกลุ่มพัฒนาอาชีพ กระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน



ความสัมพันธ์ของกระบวนการพัฒนาทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอนกับกระบวนการการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร 7 ขั้นตอน แสดงความสัมพันธ์ของทั้งสองกระบวนการได้ ดังนี้



1.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ 10 กิจกรรมหลัก

1.4 ผู้วิจัยได้พัฒนาเอกสารการจัดการกระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ เพื่อให้ครูการศึกษาออกโรงเรียน ทั้งพนักงานราชการ (ปฏิบัติหน้าที่ครูอาสาสมัครการศึกษาออกโรงเรียน) ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอซึ่งเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมกลุ่มพัฒนาอาชีพได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน เอกสารประกอบด้วย

- 1) คู่มือการจัดกระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ
- 2) คู่มือการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ (แบบบันทึกความเสี่ยงและกระบวนการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ)
- 3) แบบรายงานผลการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ

2. ผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพไปใช้จริง พบว่า 1) กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม เพราะเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ ทักษะที่ครบวงจร เน้นฝึกปฏิบัติจริงและใช้กระบวนการกลุ่ม 2) กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพ ลักษณะและธรรมชาติของกลุ่มพัฒนาอาชีพ และเหมาะสม สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้และศักยภาพของสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ 3) ทั้งกลุ่มสมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพ กลุ่มบุคลากรการศึกษาออกโรงเรียน กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มภาคีเครือข่ายรับรู้ และยอมรับ กระบวนการจัดการเรียนรู้ มั่นใจว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง มั่นใจในประโยชน์ที่จะได้รับ มั่นใจว่าจะได้รับการสนับสนุนจากสมาชิกกลุ่ม ผู้เกี่ยวข้องและชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนและภาคีเครือข่ายยังมีแนวทางใน

การนำกระบวนการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

3. ผลการทดลองใช้และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ

3.1 ผลการทดลองใช้และพัฒนา ครั้งที่ 1 กับกลุ่มพัฒนาอาชีพเกษตรกรพื้นบ้าน(ผลิตปุ๋ยหมัก) ได้มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้จากเดิม 10 กิจกรรมหลัก มาเป็น 11 กิจกรรมหลัก และมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ย่อยให้สอดคล้องกับกิจกรรมหลักที่เปลี่ยนแปลง

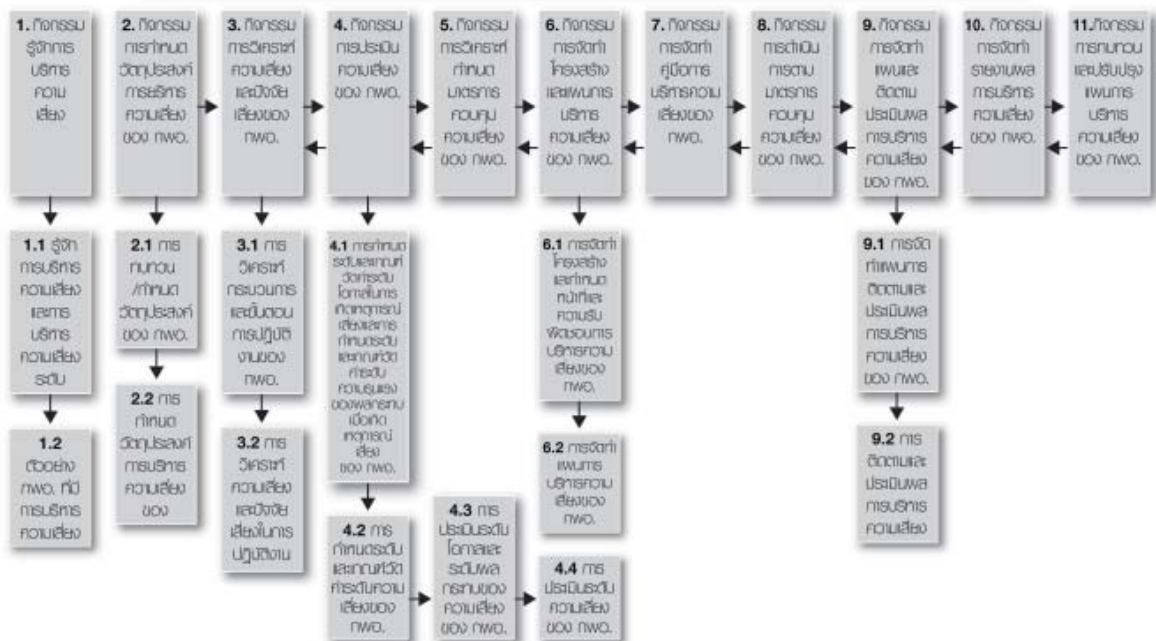


3.2 ผลการทดลองใช้และพัฒนา ครั้งที่ 2 กับกลุ่มพัฒนาอาชีพผลิตน้ำพริก กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยรวมไม่มีข้อบกพร่อง แต่ได้พัฒนาและบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ย่อยให้เหมาะสมขึ้น

3.3 ผลการทดลองใช้และพัฒนา ครั้งที่ 3 กับกลุ่มพัฒนาอาชีพผลิตข้าวซ้อมมือ กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยรวม และกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มีข้อบกพร่อง

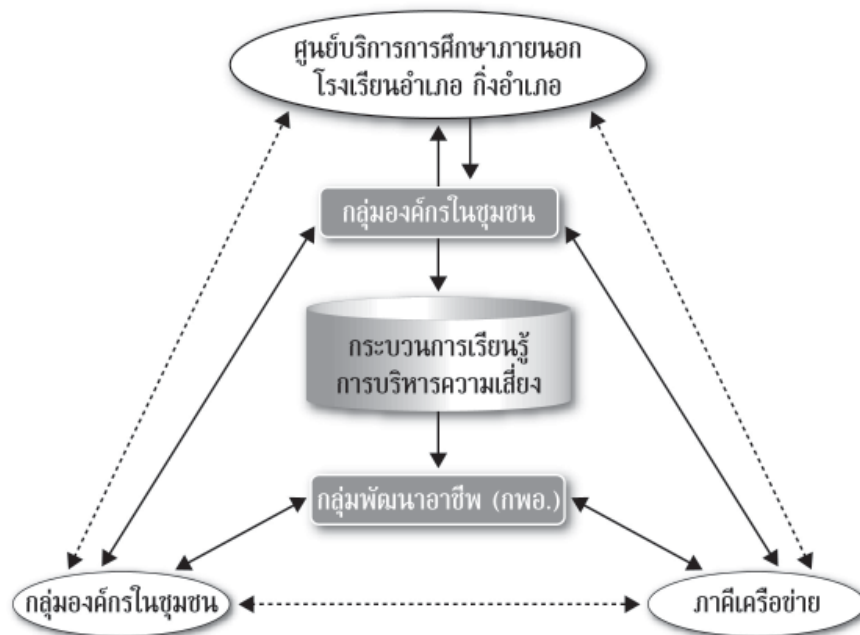
โดยสรุปกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพที่พัฒนาแล้ว ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ 11 กิจกรรมหลัก (19 กิจกรรมย่อย) ดังแผนภูมิต่อไปนี้

กิจกรรมการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ



และจากการทดลอง พบว่า ขั้นตอนการดำเนินงานจัดกระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ มี 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ 3) ขั้นติดตามประเมินผล

นอกจากนี้ยังพบว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ เป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะผู้เกี่ยวข้องในชุมชน โดยมีครูการศึกษาออกโรงเรียนเป็นผู้ประสานงานและเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประสานความร่วมมือ ดังแผนภูมิต่อไปนี้



4. ผลการประเมินคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ

4.1 ผลการประเมินผู้เรียน สมาชิกกลุ่มพัฒนาอาชีพมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถ และทักษะในการบริหารความเสี่ยงเป็นอย่างดี จากตัวชี้วัดการเรียนรู้ทั้งสิ้น 33 ตัวชี้วัด ผ่านเกณฑ์ประเมิน 31 ตัวชี้วัด และไม่ผ่านเกณฑ์ 2 ตัวชี้วัด

4.2 ผลที่มีต่อกลุ่มพัฒนาอาชีพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งผลดีต่อกลุ่มพัฒนาอาชีพในด้านการบริหารจัดการกลุ่ม ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนากลุ่ม และประสิทธิผลอื่นๆ

4.3 ผลที่มีต่อชุมชน การจัดกระบวนการเรียนรู้ส่งผลดีต่อชุมชน อาทิ ได้พัฒนาศักยภาพคนในชุมชน ได้องค์ความรู้ บทเรียนใหม่ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา ได้สนองแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในมิติของการมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีได้นำกระบวนการไปประยุกต์ใช้และเผยแพร่กับกลุ่ม องค์กร และชุมชนอื่นๆ และได้เตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มและองค์กรชุมชนเพื่อการเข้าสู่ระบบมาตรฐานชุมชน (มชช.) ประเภทกลุ่มและองค์กรชุมชน

4.4 ผลการประเมินคุณภาพคู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพ ในภาพรวมพบว่ามีความอยู่ในระดับมาก

1.สถานที่ดำเนินการหลัก ศูนย์ส่งเสริมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เลขที่ 101/1 บ้านซากโดน หมู่ที่ 8 ตำบลซากโดน อำเภอกง จังหวัดระยอง 21110

2.กิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

* น้ำพริกแกง ได้แก่ แกงส้ม แกงป่า แกง(เผ็ด)กะทิ

* น้ำพริกเผา ได้แก่ พริกเผากุ้งแห้ง พริกเผาปลาป่น พริกเผาแคบหมู พริกเผาไข่เค็ม

3.ประเภทของกิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

คหกรรม (แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร)

4.จำนวนสมาชิกกลุ่ม 25 คน

5.องค์กร/หน่วยงานร่วมพัฒนา

* องค์การบริหารส่วนตำบลซากโดน

* สำนักงานเกษตรอำเภอกง

6.วัตถุประสงค์การบริหารความเสี่ยง

1) เพื่อให้รู้ว่ากลุ่มมีข้อบกพร่องอย่างไร และควรแก้ไข พัฒนาอย่างไร

2) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อสินค้า และเป็นอันตรายต่อสมาชิกกลุ่ม

3) เพื่อให้สินค้ามีคุณภาพขึ้นโดยไม่เพิ่มทุน

4) เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

7.ความเสี่ยงของกลุ่ม

ความเสี่ยงของกลุ่มที่สมาชิกวิเคราะห์และประเมินได้มีในทุกๆ ขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นการประชุมกลุ่มเพื่อกำหนดการผลิตน้ำพริกแต่ละครั้ง ขั้นตอนการจัดหา/ซื้อวัตถุดิบ ขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบ ขั้นตอนการผสมส่วนผสมและการปรุงรส ขั้นตอนการบรรจุผลิตภัณฑ์ ขั้นตอนการจำหน่ายและขั้นตอนการจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย

โดยภาพรวมสมาชิกกลุ่มเห็นว่าความเสี่ยงของกลุ่มเป็นความเสี่ยงที่มีค่าน้อย ส่วนโดยความเสี่ยงระดับสูงของกลุ่มจะเป็นความเสี่ยงในขั้นตอนการเตรียมวัตถุดิบ และขั้นตอนการผสมส่วนผสมและการปรุงรส เพราะถ้าเกิดความผิดพลาดนั้นคือการสูญเสียเงินลงทุนทั้งหมดในการผลิตครั้งนั้น และความเสี่ยงที่เกิดจากการใช้เครื่องมือ เครื่องปั้น เช่น ไฟฟ้าดูด ไฟฟ้าช็อต เครื่องไม่ดูนิ้ว ดูดมือ



8.การควบคุมความเสี่ยงของกลุ่ม

มาตรการควบคุมความเสี่ยงที่กลุ่มกำหนดขึ้นส่วนใหญ่เป็นมาตรการที่กลุ่มมีการดำเนินการอยู่แล้ว แต่ขาดความตระหนัก ขาดการเอาใจใส่ เช่น การสวมใส่เครื่องป้องกัน เช่น ใส่ถุงมือ ใส่ผ้าปิดจมูกขณะใช้ปกอวัตถุดิบ ใส่ปลอกแขนกันน้ำมันกระเด็น ใส่ชุดผ้ากันเปื้อน หมวกคลุมผม ถุงมือเพื่อป้องกันวัตถุปลอมปนในขณะผสมส่วนผสมและคัดปรงรส

จากการติดตาม ประเมินผลการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มพัฒนาอาชีพผลิตน้ำพริก รอบที่ 1 (หลังเรียนรู้กระบวนการ) พบว่า ส่วนใหญ่กลุ่มได้ดำเนินการตามมาตรการควบคุมความเสี่ยงที่กำหนดไว้ ยกเว้นเรื่องการสวมใส่เครื่องป้องกัน ที่สมาชิกกลุ่มยังดำเนินการไม่สม่ำเสมอ โดยให้เหตุผลว่าทำให้ทำงานไม่สะดวกและรู้สึกรำคาญ

9.จุดเด่น จุดด้อยในการเรียนรู้ของกลุ่ม

จุดเด่น

- 1.สมาชิกกลุ่มสามารถเรียนรู้ได้ดีจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ Power Point วิดีทัศน์
- 2.สมาชิกกลุ่มมีทักษะในการคิด วิเคราะห์และประเมินในเรื่องยากๆ ได้เป็นอย่างดี โดยไม่ต้องใช้เวลาในการอธิบายมาก เช่น การวิเคราะห์การกำหนดค่าระดับความเสี่ยงจากตารางค่าระดับ

จุดด้อย

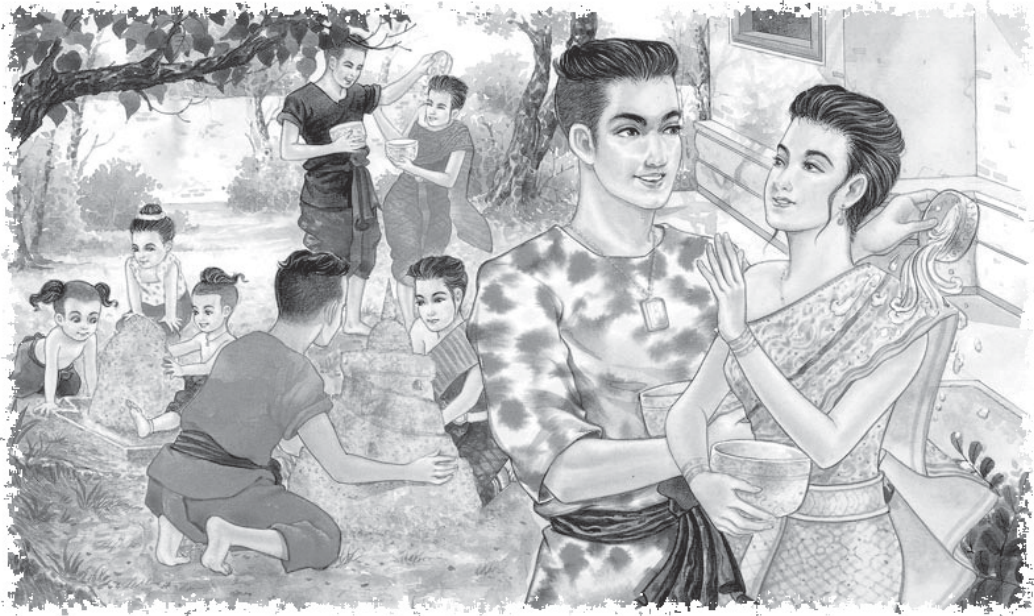
สมาชิกกลุ่มมาร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ไม่สม่ำเสมอ ทำให้การร่วมคิด ร่วมวิเคราะห์ ร่วมกำหนดสิ่งต่างๆ ไม่ต่อเนื่อง บางครั้งต้องเสียเวลากลับมาเริ่มต้นใหม่ หรือกลับมาทบทวน วิเคราะห์สิ่งที่กลุ่มได้มีมติไปแล้วใหม่

ต้องการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม Download ได้ที่ <http://eastern.nfe.go.th>. (เลือกเมนู E - Learning) หรือ โทร 038- 655460 โทรสาร 038-664054





วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ วันครอบครัว วันสำคัญที่พวกเราคนไทยควรตระหนัก



ช่วงเทศกาลสงกรานต์ หวังว่าพวกเราคงจะได้ดื่มด่ำกับบรรยากาศ
ของเทศกาลกันอย่างเต็มอิ่ม ผู้ที่เข้ามาทำงานอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ ก็
ใช้โอกาสนี้เดินทางกลับถิ่นฐานบ้านเกิดของตนกันเป็นจำนวนมาก หรือ
บางคนก็อาศัยอยู่ตามเมืองใหญ่ก็อาจจะถือโอกาสนี้ เที่ยวยู่แต่ในเมือง
เพราะถ้าเป็นช่วงวันธรรมดาทั่วไป อาจจะเดินทางไปไหนมาไหนไม่สะดวก
มากนัก

ช่วงวันหยุดยาวอย่างนี้ นอกจากจะเป็นวันสงกรานต์ที่เราๆ ท่านๆ รู้กันดีอยู่แล้ว ก็ยังมีวันสำคัญอีก
2 วันคือ วันผู้สูงอายุและวันครอบครัว เชื่อว่าหลายคนอาจจะรู้แล้ว แต่ก็เชื่อว่ายังมีอีกหลายคนยังไม่
ค่อยจะแน่ใจว่าวันไหนคือวันผู้สูงอายุและวันไหนเป็นวันครอบครัว ซึ่งผลจากการสำรวจของศูนย์เครือข่าย
วิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน พบว่า ประชาชนร้อยละ 53.2 ไม่ทราบว่าวันครอบครัว
ตรงกับวันที่เท่าไร เมื่อเป็นอย่างนี้ ฉะนั้นเราลองมาทำความเข้าใจกับวันสำคัญดังกล่าวกันอีกครั้งกัน
ดีกว่า

ถ้าพูดถึงวันสงกรานต์ คงไม่มีใครไม่รู้จัก แต่ถ้าถามว่าวันสงกรานต์มีความสำคัญอย่างไร อาจจะมีคนจำนวนไม่น้อยต้องหยุดคิดชั่วคราว แล้วก็พูดออกมาอย่างไม่เต็มปากเต็มคำมากนัก **วันสงกรานต์** คือ วันขึ้นปีใหม่ตามประเพณีไทย คำว่า “สงกรานต์” แปลว่า การย้ายที่ คือ เป็นวันที่พระอาทิตย์โคจรย้ายจากราศีมีนเข้าสู่ราศีเมษ เป็นวันเปลี่ยนจุลศักราชใหม่ ตามการคำนวณของผู้รู้ทางโหราศาสตร์ ซึ่งจะตรงกับวันขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5

แต่การนับวันทางจันทรคตินี้ เมื่อเทียบกับวันทางสุริยคติในแต่ละปีจะไม่ตรงกัน จึงถือเอาวันที่ 13 เมษายนของทุกปีเป็นวันสงกรานต์ แต่เดิมวันสงกรานต์ถือเป็นวันปีใหม่ของไทยเรา ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนไปใช้วันที่ 1 มกราคมเป็นวันขึ้นปีใหม่แทน เพื่อให้เป็นไปตามหลักสากลและให้สอดคล้องกับนานาอารยประเทศ แต่ถึงอย่างไร คนไทยก็ยังยึดถือเอาวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่มาจนถึงทุกวันนี้

ประเพณีวันสงกรานต์มีทั้งหมด 3 วัน ระหว่างวันที่ 13 - 15 เมษายน ถือเอาวันที่ 13 เป็นวันต้น หรือวันมหาสงกรานต์ วันที่ 14 เป็นวันเนา หรือวันกลาง และวันที่ 15 เป็นวันเถลิงศก หรือวันสุดท้าย แต่วันต้น วันเนาและวันเถลิงศกนี้ สำหรับปีนี้ นางสงกรานต์ทรงนาม ทูงสะเทวี ทรงพาหุรัด ทัดดอกทับทิม อาภรณ์แก้วปัทมราค ภักษาหาร อุทุมพร (ผลมะเดื่อ) พระหัตถ์ขวาทรงจักร พระหัตถ์ซ้ายทรงสังข์ เสด็จนั่งมาเหนือหลังครุฑ เป็นพาหนะ

ความสำคัญของวันสงกรานต์ ถือเป็นวันหยุดพักผ่อนประจำปี เป็นวันทำบุญสร้างกุศลและประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เป็นวันอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทย เป็นวันแสดงกตัญญูกตเวทิระลึกถึงผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว เป็นวันครอบครัว วันรวมญาติและวันผู้สูงอายุ และถือเป็นวันอนุรักษ์พันธุ์สัตว์

วันขึ้นปีใหม่ตามประเพณีของไทยนี้ เริ่มต้นแต่เช้านี้ ด้วยการทำบุญตักบาตรแก่พระสงฆ์และปล่อยนกที่ขังไว้ให้เป็นอิสระ ในช่วงวาระโอกาส

อันเป็นมงคลนี้ สัตว์ต่างๆ ที่ถูกขังไว้จะได้รับการปล่อยให้เป็นอิสระ การทำบุญตักบาตร ถือเป็น การสร้างบุญกุศลให้ตัวเองและอุทิศส่วนกุศลนั้นแก่ผู้ล่วงลับไปแล้ว หลังจากทำบุญแล้วจะมีการก่อพระทรายเข้าวัด ถือเป็นกุศลอย่างมาก เช่น ภาคเหนือ มักนิยมขนทรายเข้าวัด เพื่อเป็นนิมิตโชคลาภ ให้มีความสุข ความเจริญ เงินทองไหลมาเทมา ดูงูที่ขนาเข้าวัด ส่วนการปล่อยนก ปล่อยปลา ถือเป็น การล้างบาปและสะเดาะเคราะห์ร้ายให้หมดสิ้นไป มีแต่ความสุขความเจริญ

พร้อมกันนี้ การไหว้บรรพบุรุษ ก็เป็นส่วนสำคัญของวันนี้ด้วย ประชาชนจะแสดงความเคารพต่อผู้สูงอายุ และในทางกลับกัน ผู้สูงอายุก็จะอวยพรให้ผู้สูงอายุประสบโชคดีและเจริญรุ่งเรือง ในตอนบ่าย หลังจากพิธีสงฆ์แล้วพระพุทธรูปและพระสงฆ์ ผู้ร่วมฉลองต่างก็จะสาธตน้ำใส่กันอย่างสนุกสนาน ซึ่งก็จะเป็นประจำอย่างเช่นนี้ทุกปี

นอกจากความสุขอันเป็นมงคลแห่งชีวิตแล้ว สิ่งที่มีก็จะเกิดขึ้นทุกปีกับเทศกาลสงกรานต์คือ การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน อันเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุของบุคคลบางกลุ่ม ล่าสุดสำหรับปีนี้ พบว่า 7 วันอันตราย (11-17 เมษายน 2551) มีอุบัติเหตุเกิดขึ้นรวม 4,243 ครั้ง น้อยกว่าปีที่แล้ว 31 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตรวม 368 ราย มากกว่าปีที่แล้ว 7 ราย มีผู้บาดเจ็บทั้งหมด 4,803 ราย น้อยกว่าปีที่แล้ว 2 ราย สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุสูงสุด ได้แก่ เมาสุรา ร้อยละ 40.56 และยานพาหนะที่ประสบอุบัติเหตุ



มากที่สุด ได้แก่ รถจักรยานยนต์ ร้อยละ 81.79 เห็น
อย่างนี้แล้ว ก็อยากจะให้พวกเราตระหนักและใส่ใจ
กันให้มากยิ่งขึ้น หวังว่าปีหน้าและปีต่อไป สถิติ
ตัวเลขข้างต้นจะลดน้อยลงเรื่อยๆ

สำหรับ**วันผู้สูงอายุ** เริ่มต้นเมื่อปี 2525
องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมสมัชชาโลก
เกี่ยวกับผู้สูงอายุ ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย
ขึ้น และได้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” ว่า
หมายถึง บุคคลทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้ง
แต่ 60 ปีขึ้นไป และได้พิจารณาประเด็นสำคัญ
เกี่ยวกับผู้สูงอายุไว้ 3 ประการ คือ ด้านมนุษยธรรม
ด้านการพัฒนา และด้านการศึกษา

นอกจากนี้ องค์การอนามัยโลกยังได้กำหนด
ให้ปี 2525 เป็นปีรณรงค์เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ
โดยกำหนดคำขวัญว่า **Add life to years** เพื่อให้
ประเทศต่างๆ ช่วยกันส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่ง
คณะกรรมการอำนวยการวันอนามัยโลกของ
กระทรวงสาธารณสุข ได้มีมติให้ใช้คำขวัญเป็น
ภาษาไทยว่า **“ให้ความรัก พิทักษ์อนามัย ผู้สูงวัย
อายุยืน”**

รัฐบาลในสมัยนั้น (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์)
ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุและปัญหา
ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่
14 ธันวาคม 2525 อนุมัติให้วันที่ 13 เมษายน
ของทุกปี เป็นวันผู้สูงอายุ พร้อมกันนี้ยังได้เลือก
“ดอกลำดวน” ขึ้นมาเป็นสัญลักษณ์ของวันผู้สูง
อายุอีกด้วย

สาเหตุที่เลือกดอกลำดวนเนื่องจากต้นลำดวน
เป็นพืชยืนต้นที่มีอยู่มากในสวนสมเด็จพระศรี
นครินทราบรมราชชนนี เป็นต้นไม้ที่ให้ความร่มเย็น
ลำต้นมีอายุยืน มีใบเขียวตลอดปี ให้ร่มเงาดีและ
ดอกมีสีนวล กลิ่นหอม กลีบแข็งไม่ร่วงง่ายเหมือน
กับผู้ทรงวัยวุฒิ ที่คงคุณธรรมความดีงามไว้ให้เป็น
แบบอย่างแก่ลูกหลานตลอดไป นอกจากนี้ทางด้าน
พฤกษศาสตร์ ต้นไม้ชนิดนี้ยังใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ
ได้อีกด้วย ประการสำคัญ สมเด็จพระศรีนครินทราบ
รมราชชนนีทรงดำริให้จัดสวนนี้ขึ้น เพื่อให้เป็น

ตัวอย่างที่ดีของผู้สูงอายุ.

สำหรับข้อมูลที่น่าสนใจของสถาบันวิจัย
ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล รายงานว่า
ปี 2550 ประเทศไทยมีประชากรกว่า 63 ล้านคน
แบ่งเป็น ผู้สูงอายุประมาณ 6.8 ล้านคน คิดเป็น
ร้อยละ 11 ของประชากรทั้งประเทศ ร้อยละ 90 เป็น
ผู้สูงอายุวัยต้น อายุระหว่าง 60-79 ปี จำนวนกว่า
6 ล้านคน และอายุ 80 ปีขึ้นไป ประมาณ 652,000
คน และคาดว่าผู้สูงอายุในประเทศไทยจะมีอายุ
ยืนยาวขึ้น ผู้ชายจะมีอายุเฉลี่ยประมาณ 79.1 ปี
ผู้หญิงอายุเฉลี่ยประมาณ 81.5 ปี และอีกประมาณ
3 ปีข้างหน้าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
เต็มตัว

และพบว่า มีผู้สูงอายุประมาณ 3 ล้านคน
หรือครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้สูงอายุป่วยเป็นโรค
ประจำตัวเรื้อรัง อาทิ โรคความดันโลหิตสูง เบาหวาน
ไขมันในเส้นเลือดสูง อัมพฤกษ์ อัมพาต และสมอง
เสื่อม นอกจากนี้ ผู้สูงอายุร้อยละ 20 หรือประมาณ
1.3 ล้านคน อยู่ในสภาพช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และ
ต้องพึ่งพาผู้อื่นดูแล และมีผู้สูงอายุกว่า 5 แสนคน
ที่ต้องอาศัยตามลำพัง เนื่องจากลูกหลานออกไป
ทำงานต่างถิ่น

สำหรับ**วันครอบครัว** เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 31
ตุลาคม พ.ศ.2532 สมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ
เป็นนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้วัน
ที่ 14 เมษายนของทุกปี เป็นวันแห่งครอบครัว ซึ่ง
ตรงกับวันสงกรานต์ของไทย เพราะเห็นว่า ในวันที่
ส่วนใหญ่สมาชิกในครอบครัวจะได้มีโอกาสพบปะ
กันได้โดยสะดวก

ประกอบกับ พบว่า ปัญหาครอบครัวเป็น
ปัญหาหนึ่งที่สำคัญที่ก่อให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ ตาม
มาเป็นอันมาก ไม่ว่าจะเป็นปัญหาหย่าร้าง
อาชญากรรม ฯลฯ ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจาก
ครอบครัว เนื่องจากครอบครัวที่ไม่มีความอบอุ่น ชัด
แจ้ง ความไม่เข้าใจกันระหว่างคนในครอบครัว อีก
ทั้งลักษณะวิถีชีวิตของครอบครัวในสังคมไทย
เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก สมาชิกในครอบครัว

ต่างต้องดิ้นรนทำมาหาเลี้ยงชีพ หนุ่มสาวที่อยู่ต่างจังหวัดก็เข้ามาในเมืองเพื่อทำงานทำให้ต้องทิ้งพ่อแม่ที่ชราภาพไว้ตามลำพัง พ่อแม่ที่ต้องทำงานหนักเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับลูกและครอบครัวไม่มีเวลาสั่งสอนลูก ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่จะสร้างปัญหาให้กับสังคม

ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวที่พึงปฏิบัติต่อกัน คือ 1.ต้องให้ความรัก ความอบอุ่นและความเอื้ออาทรต่อกัน 2.หันหน้าเข้าหากันและยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน 3.ช่วยเหลือ ดูแลเกื้อกูล ซึ่งกันและกัน 4.ดูแลเอาใจใส่และใช้เวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น 5.รู้จักวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด/ไม่ฟุ่มเฟือย 6.รู้จักให้อภัยซึ่งกันและกัน และ 7.ปฏิบัติกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวร่วมกัน

หลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ง่าย ๆ สำหรับครอบครัวคือ ใช้หลัก 5 อ.

1. อ.อภัย เมื่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดทำผิดพลาดไปบ้างให้นึกถึงคำว่า อภัยเสมอ และจะไม่นำเอาสิ่งที่ผิดพลาดนั้นมาพูดซ้ำเติมอีก

2. อ.เอื้อเฟื้อ สมาชิกทุกคนในครอบครัว ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อย่าคิดว่าไม่ใช่เรื่องของฉัน ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน ฉันไม่เกี่ยว เช่น คุณพ่อซักผ้า แม่ดูบ้าน ลูกล้างจาน อย่าคิดว่าเป็นงานของใครคนใดคนหนึ่ง

3. อ.อารมณ์ขัน ฝึกให้มีอารมณ์ขันเสียบ้าง มีการกระเซ้าเหย้าเหยียงกันบ้างในบางโอกาส อาจเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ เพื่อนและพี่สำหรับลูกก็ได้

4. อ.อดทน อดกลั้น อดออม ชีวิตครอบครัวที่จะต้องมี 3 อ คือ อดทนต่อความยากลำบากต่างๆ ในครอบครัว อดกลั้นต่อสิ่งที่มากระทบจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือกิเลสที่มากกระตุ้นเราให้หลุมหลง และให้รู้จักอดออมเงินทองที่หามาได้แบ่งไว้ใช้เป็นสัดส่วนส่วนที่หนึ่ง ใช้จ่ายในครอบครัวส่วนที่สองสำหรับการศึกษาของบุตร ส่วนที่สามสำหรับค่ารักษา



พยาบาลเมื่อยามเจ็บไข้ ส่วนที่สี่บริจาคทานทำบุญสร้างกุศลไว้เป็นเสบียง เมื่อยามจะจากโลกนี้ไป แล้วอีกส่วนหนึ่งเก็บออมไว้ใช้เมื่อยามแก่เฒ่า

5. อ.อบอุ่น เมื่อสมาชิกทุกคนรู้หน้าที่และบทบาทของตัวเองแล้ว ชีวิตครอบครัวก็คงหนีไม่พ้นคำว่า “สุขภาพจิตเริ่มต้นที่บ้าน” ดังคำขวัญที่ว่าไว้อย่างแน่นอน

จากหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะเห็นได้ว่าสมาชิกทุกคนในครอบครัวต่างมีบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน โดยเฉพาะการเสียสละเวลาแก่ครอบครัว เพื่อสร้างความสุขความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในบ้าน เพราะการได้มีเวลาอยู่ด้วยกันมากเท่าใด ทุกคนในครอบครัวจะมีโอกาสได้พูดคุยอบรม สั่งสอน รับฟังความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ หรือมีคำแนะนำที่ดีให้แก่กัน สร้างความผูกพัน ความรักใคร่สามัคคีและที่สำคัญคือ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกหลาน เมื่อเจริญเติบโตขึ้นในอนาคต

วันครอบครัว จึงถือเป็นวันที่มีความสำคัญ วันหนึ่งที่ทุกคนควรให้ความสำคัญ เพราะเป็นวันที่รวมความหมายของความอบอุ่นในครอบครัว เพื่อมอบแก่สมาชิกทุกคนในครอบครัว ซึ่งไม่เพียงแต่เฉพาะในวันครอบครัวเท่านั้น แต่หมายถึงทุกวันที่มีโอกาสด้วย

ข้อมูลล่าสุดของกรมการปกครอง กระทรวง

มหาดไทย พบว่า ในรอบ 10 ปีมานี้ สังคมไทยมีการหย่าร้างเพิ่มขึ้น 2 เท่าตัว จากปี 2539 มีการหย่าร้อยละ 13 โดยมีผู้จดทะเบียนสมรส 436,831 คู่ หย่า 56,718 คู่ ข้อมูลล่าสุดในปี 2549 มีผู้จดทะเบียนสมรส 347,913 คู่ หย่า 91,155 คู่ คิดเป็นร้อยละ 26 หรือกล่าวได้ว่า คนไทยมีการหย่าร้าง 1 คู่ ทุกๆ การจดทะเบียน 5 คู่ โดยเฉลี่ยหย่าร้างกันชั่วโม่งละ 10 คู่

สภาพครอบครัวไทยมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ล่าสุดทั่วประเทศ มีครอบครัวเดี่ยว 9.4 ล้านครอบครัว ในจำนวนนี้เป็นครอบครัวที่มีพ่อแม่ลูกอยู่ด้วยกันประมาณ 5.6 ล้านครอบครัว เป็นครอบครัวที่เหลือพ่อหรือแม่เลี้ยงลูกฝ่ายเดียวประมาณ 1.3 ล้านครอบครัว ทำให้เสี่ยงต่อปัญหาความเปราะบาง และความสัมพันธ์ในครอบครัว และพบว่า ครอบครัวยากจนมีแนวโน้มทะเลาะวิวาทมากกว่าครอบครัวที่มีฐานะดี

ในการนี้ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำคุณลักษณะครอบครัวอบอุ่น ประกอบด้วย คุณลักษณะ 12 ข้อ ได้แก่ 1.สมาชิกในครอบครัว ดื่มดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ เล่นการพนันและสิ่งเสพติด อย่างน้อยในวันอาทิตย์ ซึ่งเป็นวันครอบครัวแข็งแรง 2.ครอบครัวมีสัมมาอาชีพ รายได้ที่พอเพียง 3.ไม่มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว 4.มีการกินข้าวร่วมกันอย่างน้อยอาทิตย์ละ 3 มื้อ 5.บ้านที่อยู่อาศัยมีความมั่นคง สะอาด 6.สมาชิกในบ้านช่วยเหลืองานบ้านสม่ำเสมอ 7.สมาชิกในบ้านทำกิจกรรมนอกบ้านร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 8.สมาชิกในครอบครัวมีโอกาสประกอบศาสนกิจ

ร่วมกันอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง 9.พ่อแม่ลูกอยู่ร่วมกันและดูแลอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะวัยรุ่น 10.คนในครอบครัวเป็นที่ยอมรับของชุมชน 11.สมาชิกครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างครอบครัวขยายคือมีปู่ย่า ตาหรือยาย พ่อแม่ ลูกหลาน ในบ้านหลังเดียวกันหรืออยู่ในบริเวณเดียวกัน และ 12.ครอบครัวที่มีลูกอายุต่ำกว่า 5 ปี มีการเล่นกับลูก ร้องเพลง หรือเล่นิทานให้ลูกฟัง

ซึ่งจากการศึกษาวิจัยของกรมอนามัยล่าสุดในรอบ 2 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีครอบครัวที่มีลักษณะการดำเนินชีวิตเป็นครอบครัวอบอุ่นเพียงร้อยละ 12 หรือประมาณ 2.4 ล้านกว่าครอบครัวที่ไม่ผ่านเกณฑ์เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวดื่มเหล้า สูบบุหรี่ แม้ส่วนใหญ่จะบอกว่าดื่มเฉพาะในโอกาสพิเศษก็ตาม แต่ร้อยละ 72 ไม่เคยงดการดื่มและสูบบุหรี่ในวันครอบครัวเลย และยังมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ถึงร้อยละ 39 ส่วนใหญ่เป็นด้านวาจา คือการทะเลาะวิวาทกันซึ่งเป็นสาเหตุของความแตกร้างในครอบครัว นอกจากนี้ยังมีครอบครัวร้อยละ 36 มีรายได้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 30 ของสมาชิกในครอบครัวมีหนี้สิน

หวังว่ารายละเอียดที่นำมาเสนอ ผู้อ่านคงจะมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น พร้อมอยากให้ทุกคนตระหนักถึงวันสำคัญดังกล่าว ความหมายคงไม่ใช่เป็นเพียงแค่วันสำคัญวันหนึ่งเท่านั้น แต่อยู่ที่ทุกคนจะนำความหมายของวันสำคัญดังกล่าวไปใช้ปฏิบัติอย่างไร เพื่อการดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุขมากที่สุดต่างหาก

สนับสนุนข้อมูล

หนังสือพิมพ์มติชน

www.bp-th.org

www.banfun.com

www.panyathai.or.th

www.lib.ru.ac.th

www.geocities.com



การศึกษา ทางเลือกในโรงเรียน

แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย สมัยก่อนนักเรียนที่เรียนในระดับปกติไม่ได้จะถูกคัดออก แต่ปัจจุบันเราต้องการให้ทุกคนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษาและมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายในระบบการบริหารการศึกษา โครงสร้างการศึกษา สถาบันการศึกษา และบทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษา

การได้รับการศึกษาเป็นสิทธิและทุกคนมีโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 10) ยึดในหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (มาตรา 22) ให้จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระดับบุคคล (มาตรา 24 (1)) และมาตรา 27 วรรค 2 กำหนดให้จัดทำเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม มาตราเหล่านี้เกี่ยวกับโรงเรียนและห้องเรียนโดยตรง การปฏิรูปการศึกษาในส่วนของโรงเรียนและห้องเรียนยังก้าวหน้าไปไม่ดีเท่าที่ควร ครูจำนวนไม่น้อยยังสอนตามรูปแบบเดิม การปรับโรงเรียนและห้องเรียนซึ่งมีวัฒนธรรมและโครงสร้างเดิมอยู่แล้วให้รับของใหม่เป็นภาระที่ยากยิ่ง แม้แต่ท่าน จอห์น ดิวอี้ ท่านก็เล็งการนำหลักการของท่านไปทดลองกับโรงเรียนเก่า ท่านได้จัดตั้งโรงเรียนใหม่ขึ้นมาทดลองแทนอย่างได้ผล นักการศึกษาทั้งหลายก็ทราบกันดีอยู่แล้ว (Smith : 1974)

การปฏิรูปการศึกษาจะได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปฏิรูปการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อครูและนักเรียน สถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์หรือครุศาสตร์ควรให้ความสำคัญในด้านการผลิตบุคลากร ด้านหลักสูตร และการสอนให้มากขึ้น

ข้อตกลงเบื้องต้นของการศึกษา

ก่อนที่จะกล่าวถึงการศึกษาวางเลือก ผู้เขียนขอจัดทำข้อตกลงเบื้องต้น 9 ประการ เพื่อเป็นฐานของความคิดดังต่อไปนี้

1. การศึกษาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ทุกสถานการณ์ ตั้งแต่เกิดจนตาย

2. ครอบครัวยุคใหม่ ชุมชน สังคม ประเทศ โลก และจักรวาลเป็นห้องเรียนและแหล่งความรู้มหาศาล

โดยธรรมชาติ

3. สังคมโดยรวมเป็นผู้รับผิดชอบในการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย สถาบันการศึกษารับภาระการให้การศึกษามาจากสังคมได้เพียงบางส่วน การให้การศึกษาต้องทำให้ครบองค์รวม โดยความร่วมมือระหว่างสังคมกับสถาบันการศึกษา

4. บิดามารดาเป็นครูคนแรกของเรา และเราเป็นครูคนสุดท้ายของตัวเอง เราต้องติดตามพฤติกรรมของเรา สังเกต แนะนำ พัฒนา และปรับปรุงตัวเองตลอดเวลา

5. เราทุกคนเป็นทั้งผู้เรียนรู้ เป็นทั้งครู และเป็นแบบอย่างแก่คนอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม สังคมโดยรวมเป็นครูที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเราค่อนข้างมาก เราทุกคนต้องเข้าไปมีบทบาทในสังคม

6. การให้การศึกษาต้องให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด สังคมต้องให้การศึกษาแก่ประชาชนในสิ่งที่ดีมีใช้ตามอารมณ์ของประชาชนเสมอไป ดังนั้นทักษะการคิดวิเคราะห์จึงมีความจำเป็น

7. สังคมที่ดีจะเป็นบ้านหลอมบุคคลที่ดี ดังนั้นทุกคนในสังคมต้องให้สิ่งที่ดีแก่สังคม เพื่อให้สังคมเป็นบ้านหลอมที่ดีแก่ทุกคนในทุกด้าน

8. ชุมชน สังคม สิ่งแวดล้อม โลก จักรวาล และแม้แต่ตัวครูและนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เช่นกัน มนุษย์ต้องศึกษา ค้นคว้า สร้างองค์ความรู้ พัฒนา ประยุกต์ ถ่ายทอด และประเมินการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดของเผ่าพันธุ์มนุษย์

9. สถานศึกษาที่มีบทบาทเป็นทั้งผู้นำสังคมทางความคิดและวิชาการ และก็เป็นผู้ให้บริการแก่สังคมในเวลาเดียวกัน

ประวัติการศึกษาทางเลือก

การศึกษาทางเลือกเริ่มต้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อ ค.ศ.1945 เมื่อสหรัฐอเมริกามีการพัฒนาทางเทคโนโลยี และการแข่งขันกับประเทศคอมมิวนิสต์ ทางด้านเศรษฐกิจ

และการเมือง ประธานาธิบดี ไอเซนฮาว ได้ออกพระราชบัญญัติ GI Bill ทำให้ทหารผ่านศึกมีโอกาสเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษามาก ระหว่าง ค.ศ.1950-1960 ประชาชนสนใจการศึกษามากขึ้น งบประมาณการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และนวัตกรรมทางการศึกษามีมากขึ้น นอกจากนี้แล้ว นักวิชาการยังเขียนหนังสือวิพากษ์การศึกษาไว้มาก เช่น Crisis in the Classroom , School is Dead เป็นต้น

แนวความคิดทางการศึกษาเปลี่ยนจากการศึกษาเพื่อตัดออกเป็นการศึกษาเพื่อมวลชน เมื่อสหภาพโซเวียตส่งดาวเทียม Sputnik ขึ้นโคจรรอบโลก เมื่อ ค.ศ.1957 อเมริกาได้ออกพระราชบัญญัติ Defense Education Act ค.ศ.1958 เพิ่มงบประมาณของรัฐบาลกลางเข้าสู่การศึกษาอย่างมาก ระหว่างทศวรรษ 1960 งบประมาณการศึกษาเพิ่มถึง 250% เพื่อแข่งขันกับนานาประเทศ การปฏิรูปการศึกษาดำเนินการอย่างจริงจัง งบประมาณด้านนวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน และดำเนินการต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 20 ปี New Math และนวัตกรรมทางการศึกษาอื่นๆ รวมทั้งการศึกษาทางเลือกที่ออกมามีในขณะนี้ และพัฒนาต่อมาถึงปัจจุบัน

การศึกษาทางเลือกในโรงเรียนคืออะไร

การศึกษาทางเลือกในภาษาอังกฤษใช้คำ alternative education หรือ alternative school ผู้เขียนขอให้คำจำกัดความการศึกษาทางเลือกว่าเป็นการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน หรือระหว่างโรงเรียน หรือร่วมมือกับหน่วยงานอื่น เพื่อเป็นทางเลือกแก่เด็กที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง โดยใช้งบประมาณปกติของโรงเรียน จำนวนนักเรียนในแต่ละโปรแกรมมีตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

สาเหตุที่ต้องมีการจัดการศึกษาทางเลือก เพราะว่ามีนักเรียนบางคนต้องการการเรียนรู้ที่มีวิธีการสอนแตกต่างจากระบบปกติ บางคนต้องการ

ห้องเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็ก มีส่วนร่วมในการสอนการเรียนรู้มากขึ้น บางคนต้องการประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ในชุมชนและสถานประกอบการ บางคนเรียนได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีความกดดันไม่มีการแข่งขันกับใคร บางคนต้องการพัฒนาทักษะทางสังคม การงาน และความรับผิดชอบ บางคนอาจจะมีปัญหาทางกฎหมาย ทางวินัย สุขภาพ เศรษฐกิจ หรือตั้งครุภักดิ์ เป็นต้น นักเรียนเหล่านี้มีสิทธิ์ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเช่นคนอื่น ๆ ตามกฎหมาย

ผู้เขียนอยากจะเห็นโรงเรียนที่มีครูและนักเรียนจำนวนไม่มากนักทุกคนรู้จักกันดี ทำงานร่วมกันเป็นทีม วางแผนการเรียนรู้ไปสู่จุดหมายของนักเรียนร่วมกัน โรงเรียนมีโปรแกรมทางเลือกหลากหลายให้นักเรียนและผู้ปกครองเลือก โปรแกรมเหล่านี้สามารถพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมจะจบไปเป็นประชากรที่ดี เป็นพนักงานที่ดี และมีความพร้อมในการเรียนต่อในระดับสูงขึ้นไปตามที่เขาต้องการ

ประเภทของการศึกษาทางเลือกในโรงเรียน

ประเภทการศึกษาทางเลือกเหล่านี้เป็นโปรแกรมที่สามารถจัดได้ในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เขตการศึกษา หรือร่วมมือกับชุมชนได้ เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมให้นักเรียนที่ไม่สามารถเรียนในระบบปกติสามารถก้าวไปตามเส้นทางชีวิตของตน ในฐานะพลเมืองที่ดีของสังคมได้

ท่านผู้อ่านควรตระหนักว่า ไม่มีหลักสูตรการศึกษาใดที่มีความเหมาะสมตลอดกาล ไม่มีโปรแกรมวิชาใดที่สนองความต้องการของนักเรียนได้ทุกคน และไม่มีวิธีการสอนใดที่สามารถใช้ได้ดีกับนักเรียนทุกคนเช่นกัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีต้องการประชาชนที่มีความรอบรู้ (Well-informed) เราไม่ควรยืนหยัดอยู่บนเส้นทางสายเดียว (หลักสูตรเดียว) ที่จะนำนักเรียนไปสู่การสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เราควรมีหลายโปรแกรมที่โรงเรียนสามารถทำได้และนำนักเรียน

ไปสู่เป้าหมาย การศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพได้ ทั้งนี้และทั้งนั้นขึ้นอยู่กับโรงเรียน ผู้บริหาร กรรมการสถานศึกษา ชุมชน และคณาจารย์ของโรงเรียนนั้นๆ

การศึกษาทางเลือกมีรูปแบบต่างๆดังนี้

1. Open School หมายถึง โปรแกรมการเรียนการสอนที่จัดตามความต้องการของนักเรียนและความสนใจของนักเรียนรายบุคคลภายในโรงเรียนเดิมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. School-Without-Walls หมายถึง โปรแกรมการเรียนการสอนที่จัดให้นักเรียนตามความถนัดและความสนใจเป็นความร่วมมือระหว่างชุมชนและโรงเรียน นักเรียนจะมีกิจกรรมทั้งในชุมชนและในโรงเรียน

3. Learning Centers หมายถึง สถานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะทางในหลายสาขา อาชีพและหลายวิชาที่นักเรียนสามารถเลือกเรียนได้ เช่น ด้านอาชีพ ด้านเทคนิคและอื่นๆ ผลการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งนำไปสู่การสำเร็จหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การเรียนรู้อาจจะจัดตามหน่วยงานเอกชน หน่วยงานของรัฐ หรือในสถานศึกษาก็ได้

4. Continuation Schools หมายถึง โปรแกรมการเรียนจัดสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถเรียนในโปรแกรมปกติได้ นักเรียนสามารถเข้าเรียนในโปรแกรมนี้ได้ เช่น นักเรียนที่ออกก่อนสำเร็จ ตั้งครรภ์หรือออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลอื่นๆ เช่น ด้านกฎหมาย วินัย ทะเลาะวิวาทกับเพื่อน เป็นต้น

5. Multicultural Schools คือ โปรแกรมที่จัดให้กับนักเรียนที่มีภาษาและวัฒนธรรมแตกต่างกันไปจากนักเรียนส่วนมากจัดเป็นโปรแกรม 2 ภาษา และเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนเดิมหรือจัดแบบร่วมมือกับโรงเรียนแบบเดิมก็ได้ โปรแกรมเช่นนี้จัดสอนภาษาและวัฒนธรรมเดิมของนักเรียน

6. Free Schools โปรแกรมเช่นนี้จัดให้ครูและนักเรียนมีเสรีภาพในการเรียนการสอนมากกว่าโรงเรียนแบบปกติ ส่วนมากในสหรัฐอเมริกาเป็นโรงเรียนเอกชน แต่ก็มีโรงเรียนของรัฐเช่นกัน



บางแห่งจัดเป็นโรงเรียน Chartered Schools ซึ่งบริหารโดยคณะครูและผู้ปกครองร่วมกันตามปรัชญาที่กำหนดโดยกลุ่มผู้บริหาร

7. Schools-Within-Schools มีลักษณะเป็นโปรแกรม จัดโดยคณะครูและนักเรียนภายในโรงเรียนเพื่อสนองความต้องการเฉพาะทางของนักเรียนและผู้ปกครอง อาจจะเรียกว่า mini-school ถ้าจัดนอกโรงเรียนเดิมและบริหารโดยโรงเรียนเดิมเรียกว่า satellite schools หลักสูตรอาจจะคล้ายกับโปรแกรมตามข้อ 1-7 ได้

โปรแกรมการศึกษาทางเลือกโดยทั่วไปมีลักษณะที่คล้ายกันหลายประการ เช่น เป็นทางเลือกของนักเรียนและผู้ปกครองภายในขอบเขตของการศึกษาระบบปกติ สนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ที่ค่อนข้างครอบคลุม เช่น พัฒนาทักษะทางวิชาการ วิชาชีพ ศึกษาต่อ พัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนาความคิดวิเคราะห์ และเตรียมเยาวชนเพื่อบทบาทของประชาชนที่ดีในสังคม การบริหารและการเรียนการสอนมีความยืดหยุ่นไม่ยึดติดกับแบบแผนปกติ มีความเป็นกันเองระหว่างครูกับนักเรียนมากขึ้น กฎและระเบียบราชการที่ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอนมีน้อย เป็นต้น ประกาศนียบัตรจะรับจากโรงเรียนเดิม

การเรียนการสอนโปรแกรมการศึกษาทางเลือก
ในโรงเรียน

นักเรียนการศึกษาทางเลือกเป็นนักเรียนพิเศษที่มีความแตกต่างจากนักเรียนปกติ การสอนนักเรียนเหล่านี้จึงต้องการวิธีการที่แตกต่างไปจากนักเรียนปกติ ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนและการบริหารโปรแกรมมีดังนี้

1. ให้นักเรียนมีอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดระยะเวลาของการเรียน นักเรียนสามารถเข้าพบอาจารย์ที่ปรึกษาได้ทุกเมื่อ นักเรียนการศึกษาทางเลือกต้องการผู้ใหญ่เป็นที่พึ่งทางใจมากกว่านักเรียนปกติ
2. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโปรแกรมและวิธีการเรียนของพวกเขา มากกว่านักเรียนปกติ
3. ให้นักเรียนมีทางเลือกในการเรียนการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น
4. ให้นักเรียนมีโอกาสทำงานร่วมกับผู้ใหญ่และเด็กหลายอายุ
5. ให้นักเรียนมีโอกาทำงานช่วยเหลือและสอนนักเรียนคนอื่นๆ ในเรื่องที่เขาถนัด
6. ให้นักเรียนมีโอกาทำงานบริการสังคม และทำงานนอกเวลาเรียนที่มีรายได้
7. ให้นักเรียนมีเวลาเป็นของตนเอง มีเวลาไตร่ตรองชีวิตของตนเองมากขึ้น
8. ให้นักเรียนมีโอกาเรียนและทำงานร่วมกับเพื่อน เป็นทีมงานขนาดเล็กมากกว่าเรียนในชั้นเรียนขนาดใหญ่
9. ให้นักเรียนมีโอกาสร้างงานนอกโรงเรียน มาทำเพื่อรายได้โดยความเห็นชอบของโรงเรียน
10. การจัดโปรแกรมหรือจัดกลุ่มเรียนให้เรียนควรเป็นกลุ่มเรียนขนาดเล็กที่ครูรู้จักนักเรียนทุกคนดี
11. ถ้าหากมีนักเรียนขาดเรียน ครูต้องติดตามทันทีเพื่อแก้ปัญหาแต่ต้น
12. ถ้าโปรแกรมการเรียนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน คณะกรรมการนักเรียนควรรับทราบโปรแกรมเหล่านี้เพื่อให้ความร่วมมือ
13. การดำเนินโปรแกรมการศึกษาทาง

เลือก ผู้บริหารต้องมอบหมายให้อาจารย์ท่านใดท่านหนึ่งเป็นผู้บริหารและรับผิดชอบโครงการหรือโปรแกรม

ประโยชน์ของการศึกษาทางเลือกในโรงเรียน

การศึกษาทางเลือกในโรงเรียนเป็นยุทธวิธีในการช่วยเหลือให้นักเรียนที่ไม่สามารถเรียนในระบบปกติสามารถผ่านการศึกษาระดับพื้นฐานไปได้อย่างภาคภูมิใจ ยุทธวิธีการศึกษาทางเลือกมีประโยชน์ดังนี้

1. เกิดผลดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และโรงเรียนให้เห็นได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยไม่ต้องเสียเวลาวางแผนและมีระเบียบราชการมากมาย เพราะเป็นการดำเนินงานภายในโรงเรียน
2. ชุมชน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา นักเรียนผู้บริหารสถานศึกษาและครูต่างก็มีส่วนร่วม งานนี้ผู้ปกครองของเด็กที่มีปัญหาเท่านั้นเข้าร่วม จึงไม่จำเป็นต้องขอความเห็นชอบของผู้ปกครองทั้งโรงเรียน
3. ผู้มีส่วนได้เสียคือโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนที่เกี่ยวข้องเป็นทั้งผู้สอน และผู้ประเมิน จึงเป็นการรับผิดชอบโดยตนเอง
4. การดำเนินงานโดยปกติไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม เพราะใช้งบประมาณปกติของโรงเรียนดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องขอของบประมาณเพิ่มจากส่วนกลาง งบประมาณของผู้ปกครองก็คงไม่ต้องการมากจนเกินไป
5. การเรียนการสอน การฝึกงาน และการประเมิน นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงาน ดังนั้นจึงไม่เสี่ยงต่อความล้มเหลว เช่น สอบตก เป็นต้น เพราะนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการร่วม
6. เนื่องจากนักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดการสอน การประเมินและอื่นๆ นักเรียนจึงมีความจริงจังในการเรียนมากกว่าปกติ
7. การจัดโปรแกรมการศึกษาทางเลือกไม่กระทบโครงสร้างและระบบการบริหารโรงเรียน



และระบบราชการ จึงสะดวกต่อการปฏิบัติ

8. การศึกษาทางเลือกเป็นส่วนประกอบหรือเพิ่มเติมของการศึกษาแบบปกติ เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสก้าวหน้าในชีวิต ไม่มีใครถูกทอดทิ้งไว้เบื้องหลัง

9. การศึกษาทางเลือกเปิดโอกาสให้ครูได้ใช้วิธีสอน วิธีประเมินและการแนะนำนักเรียนอย่างหลากหลาย ซึ่งครูไม่มีโอกาสมากเช่นนี้ในระบบการเรียนแบบปกติ ตลอดทั้งการปรับหลักสูตรให้ทันสมัยก็ทำได้ง่าย

10. การศึกษาทางเลือกเป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่การศึกษาแบบปกติควรใคร่ครวญแล้วมองดูแนวปฏิบัติริยาของตนเองว่ายังนำวิธีการสอนและหลักสูตร เมื่อศตวรรษที่ 20 มาใช้กับนักเรียนทศวรรษที่ 21 หรือไม่

ความพร้อมของผู้สำเร็จการศึกษาทางเลือกในโรงเรียน

ผู้สำเร็จการศึกษาโปรแกรมการศึกษาทางเลือกควรมีความพร้อมที่จะเรียนต่อ พร้อมทั้งจะออกทำงาน และพร้อมที่จะเป็นประชากรที่ดีของ

สังคม แม้ว่ากฎหมายการศึกษาจะกำหนดให้สอนสภาพปัญหาของสังคม แต่ก็ยังมีปัญหาทางสังคมหลายรายการที่เป็นสิ่งต้องห้ามที่จะนำมาสอน หรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้ ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องในสังคมมนุษย์ที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องเผชิญ เช่น ความรักและเพศศึกษา ความรุนแรงและความตาย การทุจริตในทางธุรกิจ ราชการและการเมือง คุณภาพของชีวิตที่ควรจะเป็นไปในอนาคต ปัญหาวัยรุ่น การค้ามนุษย์ การล่องละเมิดทางเพศและอาชญากรรม เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการมิได้กำหนดหลักสูตรสาระเหล่านี้ไว้ แต่นักเรียนก็ได้เรียนรู้โดยทางอ้อมจากสังคม สื่อมวลชน และโทรทัศน์ นักเรียนจะรับสาระเหล่านี้เข้าไปในจิตใจอย่างไร และมีปฏิกิริยาตอบสนองอย่างไร ผลการวิจัยจากนอกและในประเทศ ชี้ชัดว่าไม่เป็นผลดีต่อนักเรียน เรื่องนี้เป็นปัญหาของสังคมของรัฐและของตัวแทนประชาชนจะต้องหาทางแก้ไขต่อไป อย่างไรก็ตามนักเรียนควรมีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ แต่การนำเสนอความรู้ใดๆ จึงจะเหมาะสมคงเป็นเรื่องที่ต้องตัดสินใจกันต่อไป

เอกสารอ้างอิง

Smith, Vernon H. "Alternative Schools. The Development of Options in Public Education" Professional Education Publications Inc. Lincoln, Nebraska, U.S.A. 1974

สวัสดีค่ะ สมาชิกวารสารการศึกษาไทย รวมทั้งท่านที่สนใจเข้ามาอ่านคอลัมน์เล่าสู่กันฟัง ซึ่งพบกันเป็นฉบับที่ 2 แล้ว และคงเป็นความรู้สึกที่ตรงกันนะคะว่าบ้านเรามีสภาพอากาศร้อนขึ้นทุกวัน เมื่อย้อนกลับไปถึงปีที่ผ่านๆ มา ก็รู้สึกได้ว่าวันนี้ ปีนี้ร้อนมากขึ้น เวลาเดินออกไปนอกบ้าน หรือนอก



ทำอย่างไรจึงจะช่วยกันแก้... วิกฤตโลกร้อน

อาคารที่ทำงาน ไอรอนกระทบบใบหน้าและเนื้อตัว จนน่าตกใจว่า ทำไมจึงร้อนอย่างนี้

สาเหตุที่โลกร้อนขึ้น เป็นผลมาจากปรากฏการณ์เรือนกระจก (Greenhouse Effect) ที่เกิดขึ้นจากการสะสมของก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gas) ในชั้นบรรยากาศ คือความร้อนจากดวงอาทิตย์ไม่สามารถสะท้อนกลับไปสู่ชั้นบรรยากาศได้หมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นก๊าซที่ส่งผลกระทบต่อบรรยากาศโลกมากที่สุด ที่เกิดการเผาผลาญน้ำมัน เชื้อเพลิงในรูปแบบต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้สภาพดินฟ้าอากาศเปลี่ยนแปลงไป ภัยธรรมชาติที่ทำลายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน มาถึงวันนี้ ทุกคนต่างตระหนักถึงมลพิษและภัยพิบัติทั้งหลายที่เกิดขึ้น จึงมีความพยายามร่วมกันทั้งในระดับโลก และระดับประเทศที่จะช่วยกันลดภาวะโลกร้อน

เห็นได้จากประเทศไทยเข้าร่วมโครงการร่วมประหยัดพลังงานทั่วโลก ซึ่งมีชื่อว่า Earth Hour เมื่อวันที่ 29 มีนาคมที่ผ่านมา โดยกรุงเทพมหานคร ได้ร่วมกับ World Wildlife Fund (WWF) ที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งภาครัฐและเอกชน 36 องค์กรพันธมิตร จัดกิจกรรม “60 Earth Hour” พร้อมกับเมืองใหญ่ 23 เมืองทั่วโลก อาทิ ซิดนีย์

โคเปนเฮเกน โตรอนโต ซิดาโก เมลเบิร์น บริสเบน มนิลา เชียงไฮ้ เป็นต้น โดยร่วมกันปิดไฟ ลดพลังงาน ลดภาวะโลกร้อน 1 ชั่วโมง ในช่วงเวลา 20.00 - 21.00 น.

สำหรับกรุงเทพมหานคร จัดขึ้นที่บริเวณลานหน้าห้างเซ็นทรัลเวิลด์ พลาซ่า ได้มีการปิดไฟที่ไม่จำเป็นตามอาคารบ้านเรือน ห้างสรรพสินค้า และถนนหลายสาย แม้ว่าจะเป็นการรณรงค์ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่พบว่าประชาชนในหลายจังหวัดทั่วประเทศได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้ด้วย ซึ่งภายหลังการปิดไฟ 1 ชั่วโมง สามารถประหยัดเงินได้ประมาณ 500,000 บาท และลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลงได้ประมาณ 102 ตัน

รายงานฉบับล่าสุด ของคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Intergovernmental Panel on Climate Change : IPCC) * รายงานว่า ขณะนี้ อุณหภูมิโลกร้อนขึ้น 0.76 องศาเซลเซียส นับตั้งแต่มีการปฏิวัติอุตสาหกรรม ถือว่าเป็นอัตราเพิ่มที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับวัฏจักรโลกร้อนที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนเกิดยุคน้ำแข็ง และ IPCC มีการประมาณการว่าหากอุณหภูมิโลกสูงขึ้นอีก 1 องศาเซลเซียส ในช่วงกลางศตวรรษนี้ จะมีผลให้พืชและสัตว์ประมาณ 30% ตกอยู่ในภาวะเสี่ยงต้องสูญพันธุ์ และมีคนนับล้านที่จะได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วม เนื่องจากหิมะและภูเขาน้ำแข็งละลาย ส่งผล

ให้น้ำทะเลเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงผลกระทบอื่นๆ อีกมากมาย

เมื่อเราทราบกันอย่างนี้แล้ว ลองมาเริ่มประหยัดพลังงานด้วยวิธีง่ายๆ กับ 10 มาตรการของกระทรวงพลังงาน** ที่สามารถลดภาวะโลกร้อนได้ หากคนไทยช่วยทำกันทุกวัน ดังนี้ค่ะ

1. ปิดไฟฟ้า 1 ดวง หรือถอดหลอดไฟที่ไม่ใช้ออก จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 2,519 ล้านบาท/ปี

2. ตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ 25 องศา จะช่วยประหยัดไฟฟ้าได้ 10% และปิดก่อนเลิกใช้ 30 นาที หรือลดเวลาการเปิดแอร์ 30 นาที สามารถลดใช้พลังงานได้ 6% ซึ่งสามารถประหยัดพลังงานได้ประมาณ 2,642 ล้านบาท/ปี

3. ตั้งตู้เย็นห่างผนัง 15 เซนติเมตร จะช่วยประหยัดไฟฟ้าได้ 10% ซึ่งสามารถประหยัดพลังงานได้ 2,642 ล้านบาท/ปี

4. ปิดโทรทัศน์เมื่อไม่มีคนดู หรือเลือกใช้โทรทัศน์ขนาด 14 นิ้ว แทน 20 นิ้ว จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 2,642 ล้านบาท/ปี

5. ใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ 18 วัตต์ แทนหลอดไส้ 100 วัตต์ จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 423 ล้านบาท/ปี

6. ถอดปลั๊กเตารีดก่อนรีดเสื้อผ้าเสร็จ 2-3 นาที จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 49 ล้านบาท/ปี

7. เสียบปลั๊กกระติกน้ำร้อนเมื่อใช้ จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 579 ล้านบาท

8. ใช้จอยคอมพิวเตอร์ 15 นิ้ว แทน 17 นิ้ว และปิดหน้าจอเมื่อไม่ใช้ จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 92 ล้านบาท/ปี



9. อย่าเสียบปลั๊กไฟฟ้าทิ้งไว้เมื่อไม่ใช้งาน จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 3 ล้านบาท/ปี

10. ขับรถไม่เกิน 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง จะสามารถประหยัดพลังงานได้ 12,150 ล้านบาท/ปี

นี่ ยังไม่รวมถึงการรณรงค์ของหลายๆ หน่วยงานไม่ว่าจะเป็นการใช้ถุงผ้าแทน

ถุงพลาสติก ใช้วิธีเดินหรือใช้รถจักรยานแทนการใช้รถจักรยานระยะทางไม่ไกลมากนัก เป็นต้น

ก่อนจะจากกัน ดิฉันขอ นำเสนอวิธีง่ายๆ ในการลดภาวะโลกร้อนและมีความยั่งยืนด้วยค่ะ โดยครูบาอาจารย์ที่รักและเคารพทั้งหลายสามารถเป็น “ผู้นำการลดภาวะโลกร้อน” ได้ดีที่สุดในชีวิต หากสถาบันการศึกษาจะจัดกิจกรรมที่ช่วยปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันแบบง่ายๆ เช่น ให้นักเรียนมารายงานหน้าชั้นว่านักเรียนและครอบครัวมีวิธีช่วยลดภาวะโลกร้อนอย่างไรบ้าง ทำอย่างนี้ทุกวัน ใครที่ปฏิบัติได้ดี คุณครูให้คำชมเชย มีรางวัลบ้าง จัดนิทรรศการจะทำให้เด็กเกิดความเคยชินสำหรับนักเรียนที่โตหน่อยหรือนิสิต นักศึกษาให้ทำโครงการ หรือทำวิจัยง่ายๆ เกี่ยวกับแนวทาง หรือวิธีการลดภาวะโลกร้อน

ส่วนภาครัฐ หน่วยงานเอกชนและสื่อมวลชนร่วมกันสนับสนุนการจัดกิจกรรมลดภาวะโลกร้อนรณรงค์ให้ทุกคนช่วยกันลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิงกันทุกวัน เริ่มตั้งแต่วินาทีนี้ นอกจากจะประหยัดเงินในกระเป๋าเราและประเทศชาติแล้ว ไม่นั่นนะค่ะว่าประเทศไทยอาจเป็นผู้นำการลดภาวะโลกร้อนก็ได้

แหล่งข้อมูล

* www.thaiechamber.com ** <http://www.energy.go.th> <http://www.whyworldhot.com>
www.chula.ac.th หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันอาทิตย์ที่ 30 มีนาคม 2551



รูปแบบการบริหารโรงเรียน ที่มีประสิทธิภาพ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ต้องการปรับปรุงให้ระบบบริหารการศึกษาของไทย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ จึงกำหนดให้ กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่ และโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน โดยเฉพาะด้านกระบวนการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ถือเป็นนโยบายเร่งด่วนและเป็นกลไกเพื่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ

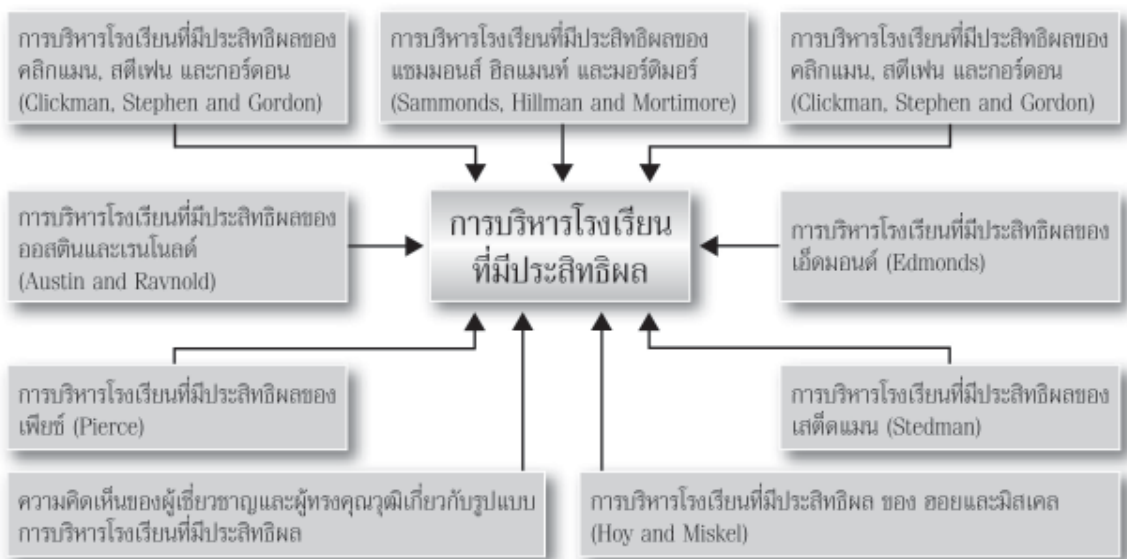
และโดยที่โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุดในการสร้างและพัฒนาเยาวชนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ด้วยการพึ่งพาตนเอง ซึ่งเป็นความคาดหวังของสังคมที่มีต่อโรงเรียนนั้น เมื่อพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในปัจจุบัน ประกอบกับผลจากการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบที่ 1 และในรอบที่ 2 ในปีการศึกษา 2549 พบว่า ยังมีโรงเรียนเป็นจำนวนมากที่ไม่ได้มาตรฐานขั้นต่ำ สมศ. ได้เสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในส่วนที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้จัดเป็นวาระแห่งชาติว่าด้วยการปฏิรูปการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน และให้ปรับสภาพของโรงเรียนให้มีคุณภาพดี เป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาข้างต้น ความมีประสิทธิภาพเป็นเป้าหมายปลายทางที่สำคัญของกระบวนการบริหารโรงเรียน ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียน แต่ทั้งนี้การดำเนินงานที่ผ่านมายังไม่มีการศึกษาว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบใดบ้าง สำหรับโรงเรียนในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติให้ยั่งยืนสืบไป

แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

1.การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ตามหลักการแนวคิดของเอ็ดมอนด์ (Edmonds), สเต็ดแมน (Stedman), ออสติน (Austin), เพียร์ซ (Pierce), เซอร์จิโอวานี (Sergiovanni), แซมมอนส์, ฮิลแมนท์ และมอร์ติมอร์ (Sammonds, Hillman and Mortimore), คลิกแมน, สตีเฟน และกอร์ดอน (Clickman, Stephen and Gordon), ฮอย และมิสเคิล (Hoy and Miskel)

2.ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของนักการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาประกอบเป็นกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยตามแผนภูมิดังนี้



วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบองค์ประกอบของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และเชิงปริมาณ (quantitative research) มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับองค์การที่มีประสิทธิผลและการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของนักการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารที่ควบคุมและกำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีผลงานดีเด่นในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งสรุปสาระสำคัญของการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารมืออาชีพ 2) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง 4) เน้นการเรียนการสอน 5) การสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ 6) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 7) การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือ และ 9) องค์การแห่งการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความเป็นไปได้และการสร้างรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ขั้นตอนนี้เป็นการนำข้อสรุปที่ได้มาสร้างเป็นตัวแปร จำนวน 8 ตัวแปร และสร้างข้อหาคำถามของแบบสอบถาม เพื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) จำนวน 2 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1 สอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนยอดนิยมสังกัด สพฐ.ทั่วประเทศ ประชากรจำนวน 396 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 198 โรงเรียน ประกอบด้วย ระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 - 2) จำนวน 71 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 127 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 4 คน รวม 792 คน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยวิธีการสกัดปัจจัย “PCA” (Principal Component Analysis) และการวิเคราะห์ส่วนประกอบด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal rotation) โดยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax rotation) เหลือตัวแปรที่สำคัญ 8 องค์ประกอบ จำนวน 89 ตัวแปรจากทั้งหมด 108 ตัวแปร ถูกตัดออกไป 19 ตัวแปร ซึ่งพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigenvalue) ที่มีค่ามากกว่า 1 และเลือกองค์ประกอบจากจำนวนตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบที่ต้องมีตัวแปร บรรยายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser) ได้องค์ประกอบ 8 ประกอบ จำนวน 89 ตัวแปร

โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 “การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” ประกอบด้วย 25 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 “เน้นการเรียนการสอน” ประกอบด้วย 14 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 “ผู้บริหารมีอาชีพ” ประกอบด้วย 13 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 “มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง” ประกอบด้วย 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 “การเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์” ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 “สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้” ประกอบด้วย 6 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 “การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือ” ประกอบด้วย 8 ตัวแปรย่อย องค์ประกอบที่ 8 “การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน” ประกอบด้วย 8 ตัวแปร

ครั้งที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็น เพื่อยืนยันองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบที่ได้จำนวน 8 องค์ประกอบ และข้อความถามส่วนที่เหลือจำนวน 89 ข้อ ของการวิเคราะห์ครั้งที่ 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 - 2548 ทั่วประเทศในสังกัด สพฐ. ประชากรจำนวน 252 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 154 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนระดับประถมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1 - 2) จำนวน 72 โรงเรียน ระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 - 4) จำนวน 82 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนละ 4 คน รวม 612 คน

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดยวิธีการสกัดปัจจัย “PCA” (Principal Component Analysis) และการวิเคราะห์ส่วนประกอบด้วยการหมุนแกนแบบตั้งฉาก (Orthogonal rotation) โดยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax rotation) ในลักษณะเดียวกันกับการวิเคราะห์ครั้งที่ 1 ได้องค์ประกอบหลักที่สำคัญจำนวน 8 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ตัวแปรจำนวน 69 ตัวแปร โดยเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 “การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” ประกอบด้วย 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 “ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ” ประกอบด้วย 15 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 “การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้ และความน่าเชื่อถือ” ประกอบด้วย 8 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 “สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้” ประกอบด้วย 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 5 “การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน” ประกอบด้วย 7 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 6 “เน้นการเรียนการสอน” ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 7 “การเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์” ประกอบด้วย 5 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 8 “มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง” ประกอบด้วย 7 ตัวแปร

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและการสร้างรูปแบบที่เหมาะสม

ขั้นตอนนี้เป็นการตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบ ที่มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์สำหรับโรงเรียนในสังกัด สพฐ. ได้เพียงใดหรือไม่โดยใช้การตรวจสอบตามรูปแบบของการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) จำนวน 15 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารที่ควบคุมและกำหนดนโยบายในการบริหารสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและผลงานดีเด่นในการบริหารสถานศึกษา ให้ความคิดเห็นและวิจารณ์รูปแบบที่ได้จากการศึกษา ซึ่งสรุปผลได้ว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่ได้จากการศึกษามีความถูกต้องเหมาะสม เป็นไปได้ และสามารถนำไปใช้

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ขั้นตอนนี้เป็นการปรับปรุงรูปแบบที่ได้จากการตรวจสอบและวิจารณ์รูปแบบจากขั้นตอนที่ 3 ผลปรากฏว่า รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก จำนวน 8 องค์ประกอบ 69 ตัวแปร

สำหรับองค์ประกอบ จำนวน 8 องค์ประกอบ คือ 1) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 2) ผู้บริหารและครูเป็นมืออาชีพ 3) การประกันคุณภาพ ตรวจสอบได้ และน่าเชื่อถือ 4) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 5) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 6) เน้นการเรียนการสอน 7) การสอนที่มีวัตถุประสงค์ และ 8) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ที่เป็นองค์ความรู้ด้านกระบวนการบริหารจัดการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.ผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำข้อค้นพบคือ “รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล” ไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมั่นใจในการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน เพื่อนำไปสู่โรงเรียนที่มีมาตรฐานและคุณภาพ ซึ่งส่งผลถึงการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง

2.หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารงานของโรงเรียนโดยตรง ควรนำรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบให้โรงเรียน ได้นำไปใช้ในการบริหารงาน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียนต่อไป

3.ผู้บริหารโรงเรียนควรใช้รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผลเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในประเทศไทย เพื่อสร้างเยาวชนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข

บรรณานุกรม

- Austin, G.E., Reynolds D. Managing for improved school effectiveness : An international survey. *School Organization*, 10 (2/3), 1990.
- Edmonds, R.R. “Effective schools for the Urban poor”. *Educational Leadership*, 1979.
- Glickman, Carl D., Gordon, Stephen P., and Ross-Gordon, Jovita M. Supervision and instructional Leadership a developmental approach, allyn and bacon, fifth edition U.S.A., 2001.
- Hoy, W.K., and Miskel, C.G. Educational administration theory, research, and practice, 6th ed. Singapore: McGraw-Hill, 2001.
- Pierce, L.V. Effective schools for national origin language minority students Washington, DC : The Mid Atlantic Equity Center, 1991.
- Sammonds, P., Hillman J., and Mortimore P. Key characteristics of effective schools a review of school effectiveness research, A report by the institute of education for the office for standards in education, 1995.
- Sergiovanni, T.J. The principal ship: A reflective practice perspective 2nd ed. Needham Heights : Allyn and Bacon, 1991.
- Stedman, L.C. It's time we change the effective schools formula. *Kappan* 69 (3) 1987.

โกงข้อสอบ... อายบ้างไหม!

ไม่น่าลอก...
เลยเรา



ซื่อสัตย์ดีกว่า...ไม่ต้องหลบหน้าใคร ซื่อสัตย์ตั้งแต่วันนี้
ให้สังคมเรายังขึ้น ความซื่อสัตย์ 1 ในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ

ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ



กระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา





การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 **โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง**

การพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงเจริญก้าวหน้า มีเสถียรภาพเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชากร ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุด จึงมีความจำเป็นที่:ต้องมีการพัฒนาไปพร้อมกัน ทั้งด้านวัตถุ ด้านคุณธรรม จริยธรรมจึงจะบังเกิดผลดี

แต่สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยีเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา เป็นเหตุให้วิถีชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงจากความเรียบง่าย ไม่เร่งร้อนไปสู่ความสับสน มีการแข่งขันทุกแง่ทุกมุม ความนิยมในวัตถุมีอิทธิพลสูง คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งเคยควบคุมแนวคิดแนวปฏิบัติของเด็กและเยาวชนถูกละเลยหรือลืมนั่นไป (สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย 2533,6)

รายงานจากศาลเด็กและเยาวชนกลาง (ประเทิน มหาชนธ์ 2521, อ้างถึงใน จุไรรัตน์ มณีรัตน์ 2528,4) พบว่า การทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากครอบครัว ซึ่งเกิดจากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น บิดามารดาหย่าร้างกัน บิดามารดาติดยาเสพติด หรือมีอาชีพทางอบายมุข สภาพครอบครัวอยู่ในลักษณะบ้านแตก ดังนั้น ความรับผิดชอบในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

จึงตกเป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน โรงเรียนจึงมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝัง ฝึกฝน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่เด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 และพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กไทยตามแนวการจัดการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ ได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพการศึกษา โดยการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและคุณธรรมในการดำรงชีวิต รู้จัก รักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย ...รู้จักรักษามรดกประเพณีของส่วนรวมและประเทศชาติ

รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ เน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้คู่คุณธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้

สาระสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนคือ การมุ่งเน้นฝึกฝนความ มีเหตุผลทางคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนด้านต่างๆ คือ (1) ด้านความมีระเบียบ (2) ด้านความ ซื่อสัตย์ (3) ด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (4) ด้านความเสียสละ (5) ด้านการพึ่งตนเอง (6) ด้านความ สามัคคี (7) ด้านความขยันหมั่นเพียร โดยการจัดกิจกรรม จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นอยู่ภายในโรงเรียนให้อื้อต่อการเสริมสร้าง การฝึกฝน ความมีเหตุผล ด้านคุณธรรม จริยธรรม (กรมสามัญศึกษา 2534, ภาคผนวก)

จากความสำคัญและสภาพการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดคือ เด็กและ เยาวชนที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต การสร้างสรรค์สังคมและเยาวชนให้มีคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นหน้าที่ของหลายฝ่ายที่จะต้องช่วยเหลือกัน อาทิ สถาบันครอบครัว หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน สื่อมวลชน และสถาบันการศึกษา (สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย 2533, 7)

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง เป็นสถานการศึกษาที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และให้ความสำคัญในการฝึกฝน ปลูกฝัง อบรม คุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม พร้อมทั้งพัฒนาตนเองให้มีความ สามารถในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ จึงทำให้ผู้วิจัย สนใจที่จะศึกษาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่ 3 ของนักเรียนโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมเชิง จริยธรรม 7 ด้าน คาดว่าจะเป็นแนวทางที่จะ สามารถลดปัญหาและพัฒนาพฤติกรรมของ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง



วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ การพึ่งตนเอง ความสามัคคี ความขยันหมั่นเพียร

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตามเพศและระดับชั้น

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 1,200 คน กลุ่มตัวอย่าง 316 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับชั้น

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำแนกเป็น 7 ด้าน ดังนี้ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความพึ่งตนเอง ด้านความสามัคคี และ ด้านความขยันหมั่นเพียร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความพึ่งตนเอง ความสามัคคี ความขยันหมั่นเพียร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศและระดับชั้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก 5 ระดับ คือ ประจํา บ่อยครั้ง บางครั้ง นานๆ ครั้ง ไม่เคยปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 7 ด้าน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสำรวจ จากจำนวนผู้ตอบแบบสำรวจ 316 คน พบว่า เป็นเพศหญิง 159 คน คิดเป็นร้อยละ 50.3 และเพศชายจำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 49.7 โดยอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 35.1 รองลงมา คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 31

2. การศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในภาพรวมและในแต่ละด้านทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($X = 4.14$) ในแต่ละด้าน เรียงลำดับ คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ การพึ่งตนเอง และความขยันหมั่นเพียร

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำแนกตามเพศ พิจารณาโดยรวม พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความเสียสละ ด้านความสามัคคี และ ด้านความขยันหมั่นเพียรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านระเบียบวินัยและ



ด้านพึงตนเองไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

4.ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมจำแนกตามระดับชั้น พิจารณาโดยรวม พบว่านักเรียนต่างระดับชั้นมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และ

มัธยมศึกษาปีที่ 1 กับมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความขยันหมั่นเพียร ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับมัธยมศึกษาปีที่ 2 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้านความสามัคคีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ระหว่างมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนด้านที่เหลือไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 นักเรียนระดับชั้นที่ 3 ที่เรียนในชั้นต่างกัน มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1.ผลการศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม 7 ด้าน และโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมนึก แกระหัน (2541, บทคัดย่อ) จักรพงษ์ นิลพงษ์ (2543, 48) อัมพร สาระพันธ์ (2544, บทคัดย่อ) และชูพงษ์ สุขรัตน์ (2546, 73) พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับมาก คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ การพึงตนเองและความขยันหมั่นเพียร โดยพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านระเบียบวินัยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสมนึก แกระหัน (2541, บทคัดย่อ) และชูพงษ์ สุขรัตน์ (2546, 73) ผลการวิจัย พบว่า จริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะทางโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารีอยู่ในหลักสูตร ซึ่งวิชาดังกล่าว ได้สอนระเบียบ ข้อบังคับ กฎ คำสั่ง และกติกาดังกล่าว เพื่อให้ นักเรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

2) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมา ลัจจานนท์ (2540, 84-89) และจุฑาธิป เปี่ยมประถม (2545, 64) ผลการวิจัย พบว่า ความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบอาชีพและการทำงานในทุกชนชั้น การประพฤติปฏิบัติตนอย่างซื่อสัตย์ ทั้งทางกาย วาจา และใจ จะก่อให้เกิดผลดีต่อตนเองและสังคมโดยรวม

3) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุปราณี แก้วกระจ่าง (2546, บทคัดย่อ) และประณต เล็กสวาสดี (2517, 95-105) พบว่า เด็กที่ได้รับความรักมากจะมี ความรับผิดชอบมากกว่าเด็กที่ได้รับความรักน้อย ซึ่งพฤติกรรมความรับผิดชอบ ถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมหนึ่งของการเป็นพลเมืองดี ที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ การปลูกฝังความรับผิดชอบ ควรฝึกให้ มีนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่วัยเด็ก โดยการให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่ ไม่ปิดความรับ

ผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเองให้แก่คนอื่น ทำงานให้สำเร็จเป็นขึ้นเป็นอัน โดยไม่ก้าวก่ายงานของคนอื่น ทั้งหมดนี้ จะเป็นการปลูกฝังให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานต่อไป

4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความเสียสละอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชูพงษ์ สุพรรณ (2546, 73) และกัลยา ศรีปาน (2542, บทคัดย่อ) ผลการวิจัย พบว่า กระแสสังคมไทยในปัจจุบันได้มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความตระหนักถึงความเสียสละ รู้จักการแบ่งปัน รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น ในกรณีเกิดกรณีพิบัติภัยขึ้นที่ภาคใต้แต่ละโรงเรียนได้มีโครงการให้นักเรียนและผู้ปกครองร่วมกันบริจาคสิ่งของและปัจจัยต่างๆ เพื่อนำไปมอบให้กับโรงเรียนที่ขาดแคลน เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกให้รักเรียนให้รู้จักความเสียสละ และการแบ่งปันซึ่งกันและกัน

5) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านการพึ่งตนเองอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจิรณี ฮวนนรินทร์ (2542, 7) และพิษณุพร รุโจปกรณ์ (2541, 92) พบว่า บทบาทของบิดามารคาด้านการเลี้ยงดูบุตร มีส่วนสัมพันธ์กับค่านิยมในการพึ่งตนเอง ซึ่งลักษณะการพึ่งพาตนเองนั้น เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่กล้าแสดงออกมา ด้วยความสามารถของตนเอง สามารถตัดสินใจ ตลอดจนสามารถที่จะกำหนดความต้องการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยรวม

6) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความสามัคคีอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับฐิติภัทร สิงห์ล้ำเลิศ (2547, บทคัดย่อ) รุจิร ภูสาระ (2541, 26) และมารศรี จันทร์รัศมี (2541, 15) พบว่า ความสามัคคี เป็นองค์ประกอบสำคัญของความร่วมมือกัน เพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการอาศัยความอดทน เสียสละ และความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความรักใคร่ กลมเกลียวกัน และสามารถปฏิบัติงานทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

7) พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านความขยันหมั่นเพียรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประภาศรี สีอำไพ (2540, 61) และกมล ภูประเสริฐ (อ้างถึงในภาวนา ไพลาลสุขสมบูรณ์ 2535, 16) พบว่า ความขยันหมั่นเพียร คือ การมีความเพียร ความเอาใจใส่ต่องาน ไตร่ตรองพิจารณาด้วยความขยันอดทน พยายามปรับปรุงข้อบกพร่องด้วยความมานะบากบั่น เพื่อให้การทำงานผิมน้อยที่สุด รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ขวนขวาย ประกอบอาชีพอย่างสุจริต เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเทศชาติเป็นสำคัญ

2.ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรม พิจารณาโดยรวม พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ชุติพร รัตนะเจริญ (2547, 92) ซึ่งได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น พบว่า จริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงโดยรวมแตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะนักเรียนหญิงมีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความสามัคคีและด้านความขยันหมั่นเพียรมากกว่านักเรียนชาย ทั้งนี้เพราะธรรมชาติของเด็กผู้หญิง ตลอดจนจนถึงการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวตั้งแต่เยาว์วัยให้อยู่ในกรอบประเพณีอันดีงามของไทย จึงเป็นเหตุให้เด็กผู้หญิงมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย นับได้ว่าสิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้นำให้เด็กผู้หญิงมีลักษณะที่เรียบร้อย มีความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความสามัคคี และความขยันหมั่นเพียรมากกว่าเด็กผู้ชาย

3.ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรม จำแนกตามระดับชั้นพิจารณาโดยรวม พบว่า นักเรียนต่างระดับชั้นกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อ

พิจารณารายด้าน พบว่า พฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคี ความขยันหมั่นเพียรมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถกล่าวได้ว่า จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความสามัคคีและความขยันหมั่นเพียรมีการพัฒนาไปตามอายุของบุคคล เมื่อมีอายุมากขึ้นจะมีระดับจริยธรรมสูงขึ้นอาจมีผลมาจากการพัฒนาการทางจริยธรรมขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ว่าอะไรดีควรทำอะไรไม่ดีควรงดเว้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ นิลพงษ์ (2543, บทคัดย่อ) พบว่า การพัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนเป็นไปตามอายุและสติปัญญา ส่วนด้านความมีระเบียบวินัย ความเสียสละและการพึ่งตนเองไม่มีความแตกต่างกัน และพบว่า พัฒนาการด้านความมีระเบียบวินัย ความเสียสละและการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 2 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1.ผู้บริหารและอาจารย์ควรจะต้องร่วมมือวางแผนจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนให้มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

2.โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกในด้านต่างๆ เช่น กิจกรรมการกีฬา กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมอนุรักษ์ธรรมชาติและ กิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ฯลฯ เพราะการจัดกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความสามัคคีและความซื่อสัตย์

3.ต้องมีการประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครองขอความร่วมมือให้ช่วยพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนอีกทางหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

- จักรพงษ์ นิลพงษ์. 2543. “การศึกษาจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ”. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิรีณี ฮวบนรินทร์. 2542. “การศึกษาระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมกาพึ่งตนเองของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑาทิพย์ เปี่ยมประดม. 2545. “จริยธรรมนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็น ของครูและผู้ปกครอง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”. ปริญญา นิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุไรรัตน์ มณีรัตน์. 2528. “ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้าง จริยธรรม ให้แก่นักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุดิมา ลัจจานันท์. 2540. “คุณธรรมจริยธรรมของนักสารสนเทศ”. วารสารโดมทัศน์. 18 (กรกฎาคม - ธันวาคม) : 84-89.

- ชวลีพร รัตนะเจริญธรรม. 2547. “การศึกษาจริยธรรมนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น”. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศึกษา), มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูพงษ์ สุขรัตน์. 2546. “ศึกษาจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี”. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิตภัทร สิงห์ล้ำเลิศ. 2547. “การศึกษาจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดบึงทองหลาง สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร”. การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาศรี สีอำไพ. 2543. **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประณต เล็กสวาสดี. 2517. “ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การฟังผู้อื่น พฤติกรรมด้านความเป็นผู้นำและความรู้สึกประทับใจ”. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต, วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.
- พิษณุพร รุโจปกร. 2541. “บทบาทของบิดามารดากับค่านิยมในการฟังตนเองของนักเรียนวัยรุ่น”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร.
- ภาวนา ไพศาลสุขสมบูรณ์. 2535. “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่พึงประสงค์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7”. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มารศรี จันทร์ศรี. 2540. “การศึกษาจริยธรรมของครูและนักเรียนประถมศึกษา”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุจิรี ภูสาระ. 2541. **แบบเรียนแนวหน้าชุดพัฒนากระบวนการสร้างเสริมลักษณะนิสัย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สมนึก แกระหัน. 2541. “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอคำชะอี สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมุกดาหาร”. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- สมาคมครูสังคมศึกษาแห่งประเทศไทย. 2533. **เอกสารวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู สังคมศึกษาแนวทางการพัฒนาค่านิยมและคุณธรรมของเยาวชนในปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร : พี เอ เลิฟวิ่ง.
- สุปราณี แก้วกระจ่าง. 2546. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลการบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนวัยเด็กตอนกลางในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัมพร สาระพันธ์. 2547. ศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์ ศศ.บ. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยบูรพา.



- เสนอรัฐส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการพัฒนาผู้เรียน
- เผยอัตราการศึกษาต่อเด็กไทยอยู่ในเกณฑ์ดีแต่พลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังด้อย
- สกศ.เดินเครื่องพัฒนาสู่การเป็นสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์

ดร.อารุง จันทร์วานิช เลขาธิการสภาการศึกษา เปิดเผยว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) ได้รับความร่วมมือจาก ดร.รัตนา ดวงแก้ว ศึกษาภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 ดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง ระบบและกลไกการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งกรณีต่างประเทศและในประเทศไทย

ซึ่งได้ข้อค้นพบที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้ ประเทศต่างๆ ส่วนใหญ่มีหน่วยงานการศึกษาระดับกระทรวงรับผิดชอบภารกิจนี้ มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการทั้งให้เขตพื้นที่การศึกษาหรือองค์กรการศึกษาระดับท้องถิ่น กระจายไปให้โรงเรียนโดยตรง ส่วนการดูแลคุณภาพมาตรฐาน พบว่า มี 2 ลักษณะ คือ

กระทรวงกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดและกำหนดเป็นมาตรฐานย่อยของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้โรงเรียนดำเนินการกิจอย่างอิสระ มีการสร้างเครือข่ายสนับสนุนทั้งระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น สำหรับแหล่งทุนมาจาก 2 แหล่งคือ มาจากส่วนกลาง โดยกระทรวงมีบทบาท

สำคัญในการสนับสนุนหลากหลายรูปแบบ และ แหล่งทุนที่มาจากชุมชน สำหรับประเทศไทยการ ช่วยเหลือจากรัฐยังมีความจำกัด และรัฐยังไม่ได้ ระดมทุนหรือความช่วยเหลือด้านวิชาการจากทุก ภาคส่วนของสังคมเพื่อสนับสนุนอย่างจริงจัง

สำหรับข้อเสนอสำหรับประเทศไทย ใน ระดับกระทรวงควรจัดระบบและกลไกการส่งเสริม ที่มีความชัดเจน กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ เป็นรูปธรรม ประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน ของรัฐระดับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นเครือ ข่ายร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนจัดทำ มาตรฐานการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองและ ชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนระดับชาติที่มีลักษณะ เฉพาะ ปรับระบบการบริหารการเงินการงบประมาณ ให้มีความชัดเจนและครอบคลุมนโยบายและ ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในการพัฒนา ผู้เรียน พร้อมทั้งจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนา ในรูปแบบของคณะกรรมการ จัดตั้งองค์กรอิสระที่ มีโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ในรูปแบบของศูนย์ครอบครัวศึกษา และทบทุน และปรับปรุงระเบียบคณะกรรมการเครือข่าย ผู้ปกครอง พ.ศ.2546

สำหรับระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริหารโรงเรียนตลอด จนบุคลากรทุกคนเพื่อปรับกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง มีนโยบายและแผนปฏิบัติที่ชัดเจน พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ เปิดโอกาสให้องค์กรเครือข่ายต่างๆ ในสังคมร่วมมือ ในระดับโรงเรียน ต้องสร้างวัฒนธรรมให้ทุกคน เห็นคุณค่าการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง ประสานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อจัดตั้งศูนย์ส่งเสริม บทบาทของเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม พัฒนาผู้เรียน กำหนดนโยบายให้ครูประสาน กับเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองเพื่อให้มีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสม ร่วม ทั้งร่วมพัฒนาโปรแกรม หรือโครงการการมีส่วนร่วม

ร่วมที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ ของโรงเรียน

ดร.อาร์ง จันทวานิช เปิดเผยว่า สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา ได้จัดทำรายงานสภาวะ การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.2549 โดยเป็นบท วิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษาที่ใช้ข้อมูลจากรายงาน ของ UNESCO Institute for Statistics (UIS) และ คัดเลือกประเทศสำหรับเปรียบเทียบกับประเทศไทย ประกอบด้วย กลุ่ม WEI เช่น จีน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และกลุ่ม OECD ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ สวีเดน สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และประเทศอื่นๆ พบสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้ อัตราการเข้า เรียน ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ของ ประเทศไทยอยู่ในระดับที่ดีมาก ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ไทยมีอัตราการเข้าเรียน ร้อยละ 89 ซึ่ง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของทั่วโลก (ร้อยละ 79) ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลายมีอัตราการเข้าเรียนร้อยละ 65 สูงกว่าค่าเฉลี่ยทั่วโลก (ร้อยละ 51) ส่วนระดับ อุดมศึกษา พ.ศ.2547 อยู่ที่อัตราร้อยละ 41 ซึ่งเป็นอัตราที่ค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาค ต่างๆ และนานาชาติ

คุณภาพการจัดการศึกษา ด้านความสำเร็จ การศึกษา ประเทศไทยมีอัตราผู้สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 52.4 ใกล้เคียงกับค่าเฉลี่ยของกลุ่ม WEI (ร้อยละ 59) ในขณะที่กลุ่ม OECD มีค่าเฉลี่ยดังกล่าวร้อยละ 81.1 ระดับอุดมศึกษา ใน พ.ศ.2549 พบว่า ร้อยละของ ประชากรอายุ 25-34 ปี ของประเทศไทยที่สำเร็จ การศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้นไปมีอัตราดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอยู่ที่ร้อยละ 12, 13, 14.5, 14, และ 18 ตามลำดับ

ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการประเมิน ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ในโครงการ PISA ปีพ.ศ. 2546 พบว่า นักเรียนไทยมีความอ่อนด้อยเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติ รวมทั้งประเทศในเอเชียด้วยกัน

ทั้งในด้านการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยเฉพาะการอ่าน คณิตศาสตร์และการแก้ปัญหา โดยนักเรียนไทยได้คะแนนอยู่ในกลุ่มต่ำ ในขณะที่เกาหลี ญี่ปุ่น ยองกง ได้คะแนนอยู่ในกลุ่มสูง สำหรับด้านการอ่านพบว่า ไทยมีทักษะด้านคันหาสาระจากข้อความที่อ่านค่อนข้างต่ำกว่าด้านอื่นๆ

ด้านการตอบสนองความสามารถในการแข่งขัน การศึกษาระดับอุดมศึกษา จากการจัดอันดับของสถาบัน IMD ในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) พบว่า การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันของการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยได้คะแนน 4.43, 4.79, 4.97, 4.9 และ 5.28 จากคะแนนเต็ม 10 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนการประเมินที่ได้รับก็ยังไม่ค่อยดีนัก แม้จะแสดงถึงแนวโน้มที่ดีขึ้นเป็นลำดับก็ตาม

สภาวการณ์ครูเปรียบเทียบ พบว่า ครูไทยต้องรับภาระหนักเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติ ทั้งขนาดของชั้นเรียน จำนวนชั่วโมงการสอนที่มากกว่านานาชาติ อัตราเงินเดือนครูค่อนข้างต่ำ ปริมาณและคุณภาพครูที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า หลายประเทศต้องการเพิ่มจำนวนครูในระดับประถมศึกษา แต่อีกหลายประเทศต้องการเน้นการพัฒนาคุณวุฒิครูมากกว่า สำหรับประเทศไทย ปัญหาไม่ได้อยู่ที่ครูไม่ผ่านเกณฑ์วุฒิขั้นต่ำ แต่อยู่ที่การกระจายครูไปตามโรงเรียนและท้องถิ่นต่างๆ ให้ได้ครูที่ดี มีคุณวุฒิ คุณภาพ และประสบการณ์ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้รวมถึงสื่อต่างๆ

ดร.อาร์ง จันทวานิช เปิดเผยว่า **ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานประจำวันของข้าราชการยุคใหม่ และรัฐบาลได้พยายามผลักดันให้หน่วยงานต่างๆ ก้าวสู่การเป็นหน่วยงานอิเล็กทรอนิกส์ (e - office) ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและนำพาหน่วยงานไปในทิศทางที่ทันสมัยก้าวทันโลกในปัจจุบัน และเป็นการเตรียมพร้อมสู่โลกอนาคต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงมี**

นโยบายที่จะให้หน่วยงานและบุคลากรปฏิบัติงานในเชิงรุก และดำเนินโครงการพัฒนาสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อพัฒนา สกศ.ให้ก้าวสู่การเป็นสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ ด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัยมาช่วยในการปฏิบัติงาน ลดภาระงานที่ซ้ำซ้อน สามารถติดตามผลการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ ทุกขั้นตอน และตรวจสอบได้ เป็นการสร้างระบบงานใหม่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาสำนักงานฯ ในอนาคต

เลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวด้วยว่า ขณะนี้ สกศ.ได้กำหนดให้หัวหน้ากลุ่มงานทุกคน ซึ่งเป็นข้าราชการระดับ 8 จำนวน 30 คน เป็นแกนนำหลัก เข้ารับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาให้ก้าวไปสู่การเป็นสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ และเป็นตัวสร้างความสัมพันธ์ที่เหมาะสมและต่อเนื่องระหว่างคนกับเทคโนโลยี การกำหนดกฎระเบียบ การมอบหมายงานทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงาน เพื่อเป็นกรอบให้สมาชิกในองค์กรทุกคนถือปฏิบัติ และมีความพึงพอใจในการใช้ระบบ e - Office โดยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและเป็นผู้นำในการนำระบบ AMS e - Office มาใช้ในระบบราชการ

ทั้งนี้ สกศ. ได้เตรียมการศึกษารูปแบบในการพัฒนาสู่การเป็นสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ตั้งแต่ปี 2550 ที่ผ่านมา และในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน 2551 นี้อยู่ในขั้นดำเนินการจัดทำโครงการร่างกฎระเบียบ และจัดการศึกษาอบรมทำความเข้าใจให้แก่บุคลากร รวมทั้งการติดตั้งระบบเพื่อเข้าสู่การใช้ระบบ e - Office อย่างสมบูรณ์ในเดือนพฤษภาคม 2551 จากนั้นจะมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป



66 ...การทำความดีนั้น สำคัญที่สุดอยู่ที่ตัวเอง ผู้อื่นไม่สำคัญ และไม่มี ความจำเป็นอันใดที่จะต้องเป็นห่วง หรือต้องรอคอยเขาด้วย เมื่อได้ลงมือลงแรงกระทำแล้ว ถึงแม้จะมีใครร่วมมือด้วยหรือไม่ก็ตาม ผลดีที่ทำงานจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน และยิ่งทำมากเข้า นานเข้า ยิ่งยืนเข้า ผลดีก็ยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้น และแผ่ขยายกว้างออกไปทุกที่ คนที่ไม่เคยทำดีเพราะเขาไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็นและหันเข้ามาตามอย่าง... 99

พระบรมราชาโชชาว

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันศุกร์ที่ 20 ตุลาคม 2521

“ไร้คุณมน” แปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า



นางมนรัตน์ สารภาพ
ครูภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ

นางมนรัตน์ สารภาพ ครูภูมิปัญญาไทย ด้านโภชนาการ เกิดเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2502 อายุ 48 ปี จังหวัดกาญจนบุรี เกิดในครอบครัว มีอาชีพค้าขาย จบการศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โรงเรียนพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ระดับปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาโท คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน



จุดเริ่มต้น

ปี พ.ศ.2542 เริ่มทำธุรกิจสวนเกษตรไร่คุณมน นำผลผลิตทางการเกษตรที่ได้มาแปรรูปโดยเน้นหนักในเรื่องของการนำภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาอาหารทางการเกษตรเป็นหลัก เริ่มต้นมีความลำบาก เพราะไม่มีเครื่องอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจมีการลองผิดลองถูก ครูเรียนรู้ด้านโภชนาการจากการสังเกตจากวิถีชีวิตของชาวบ้าน ครูจะทำอะไรแบบผสมผสาน ปลูกข้าวโพด ปลูกกล้วย ปลูกผักปลอดสารพิษ และเนื่องจากสังคมไทยกำลังตื่นตัวในการดูแลสุขภาพและบริโภคอาหารที่ปลอดสารพิษ อีกทั้งราคาของสินค้าเกษตรในท้องตลาดตกต่ำ ครูได้แนวคิดในเรื่องการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น ทำเป็นผลิตภัณฑ์แนวคิดใหม่สู่ท้องตลาด เป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในเรื่องของอาหารเพื่อสุขภาพ ด้วยการนำธัญพืชในท้องถิ่นมาปรับประยุกต์ผสมในอาหาร จากการทำมีบุคคลที่หลากหลายอาชีพเข้ามาศึกษาดูงานที่ไร่ ทำให้ครูได้คิดต่อยอดอีกว่า ถ้าคนจีนมาดูงานก็เอาก๋วนมานำเสนอ นำสิ่งที่เขามองคณมนำเสนอ ถ้าเป็นแม่บ้านมาดูงานเราก็นำเสนอในสิ่งที่สวยๆ งามๆ เป็นต้น

ไร่คุณมน (Rai Khun Mon) เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์แปรรูปผลผลิตการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษที่อยู่ในพื้นที่ เป็นแหล่งผลิตน้ำนมข้าวโพด กระจายสารทน้ำผัก กล้วยทอดสุญญากาศ โดยใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการผลิตภัณฑ์แปรรูปทุกชนิด และเป็นแหล่งศึกษาดูงานและได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตร

ผลิตภัณฑ์ที่ไร่คุณมน ประกอบด้วย

1. น้ำนมข้าวโพด (Corn Milk) ผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร ประโยชน์ โปรตีนช่วยเสริมเพิ่มพลังงานให้ร่างกาย เบต้าแคโรทีน วิตามินเอ ช่วยบำรุงสายตา และวิตามินอีให้ความชุ่มชื้นแก่ผิว มีสารต้านอนุมูลอิสระ ช่วยให้ผิวพรรณดี ป้องกันการเกิดมะเร็ง ไขมันต่ำ ช่วยระบบการย่อยของอาหาร ช่วยควบคุมระดับน้ำตาลในเส้นเลือด บำรุงหัวใจ เก็บได้ประมาณ 2 สัปดาห์ สำหรับคนที่แพ้โปรตีนในนมก็สามารถดื่มน้ำนมข้าวโพดนี้แทนได้

2. ไอศกรีมน้ำนมข้าวโพด ส่วนผสมน้ำนมข้าวโพด 1,500 cc กะทิ 2,000 cc น้ำตาลทราย 1,000 g นมสด 300 cc เทส่วนผสมทั้งหมดลงในถังแล้วปั่น ใช้เวลาปั่น 30 นาที แล้วนำไปใส่ภาชนะแช่แข็งต่อไป สำหรับทอปปิ้งข้าวโพดนั้นก็ใช้วิธีการนำน้ำนมข้าวโพดไปกวนให้แห้ง แต่ต้นทุนการผลิตสูงมาก

3.น้ำส้มควันไม้ (Wood Vinegar) เป็นยาและปุ๋ยชีวภาพ ใช้ความเข้มข้น 100 % มีคุณสมบัติใช้รักษาแผลสด ไฟไหม้น้ำร้อนลวก โรคน้ำกัดเท้า เชื้อราบนผิวหนัง ถ้าผสมน้ำ 20 เท่า ฉีดราดทำลายปลวกมดแมลงสัตว์ต่างๆ ได้ทันที ผสมน้ำ 50 เท่า ป้องกันปลวกมดสัตว์แมลงต่างๆ ผสมน้ำ 100 เท่า ใช้ดับกลิ่น ฉีดราดต้นไม้เพื่อรักษาโรคราโรคเน่า และป้องกันการขยายพันธุ์ของสัตว์แมลงต่างๆ ผสมน้ำ 200 เท่า ใช้ฉีดพ่นใบ ลำต้นเพื่อขับไล่สัตว์แมลงและป้องกันเชื้อราและยังช่วยให้ต้นไม้เจริญเติบโต เร่งดอก เร่งใบได้เป็นอย่างดี ใช้ในไร่ของครูตนเอง

4.ถ่าน (Charcoal) ผลิตภัณฑ์ที่ได้หลังจากเผาในเตาเผาถ่านอิวาเตะแล้ว คุณสมบัติดินนอกจากใช้เป็นเชื้อเพลิงแล้วใช้ดูดกลิ่น ความชื้น และดูดซับสารพิษ ปรับปรุงสภาพดิน และเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าของผลิตภัณฑ์นั้น ครูมนรัตน์จะต่อยอดโดยคัดเลือกถ่านที่มีรูปลักษณะที่สวยงามเน้นความเป็นหนึ่งเดียวในโลก นำถ่านมาห่อตกแต่งด้วยตาข่ายกระดาษสี เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ส่วนเศษถ่านก้อนเล็กๆ จะมาทำเป็น “ถ่านอัดก้อน” นำถ่านมาผสมแป้งมันปั่นแล้วอัดเป็นก้อน

5.กล้วยหอม/กล้วยน้ำว้าอบสุญญากาศ การแปรรูปโดยใช้อุณหภูมิต่ำ รักษาคุณค่าทางอาหาร วิธีการทำนำกล้วยที่หั่นแล้ว ใช้อุณหภูมิ 95 องศาเซลเซียส เข้าเครื่องสุญญากาศนาน 45 นาที เมื่อเย็นก็บรรจุใส่ถุง ภาชนะที่มีฝาปิด กล้วยอบจะกรอบเก็บได้หลายวัน ผลิตภัณฑ์นี้มีคุณค่าทางอาหารสูง เกือบแร่ที่จำเป็นต่อร่างกายช่วยในการขับถ่ายแก้ท้องผูกส่วนเปลือกกล้วยนำมาทำเป็นปุ๋ยได้อีกด้วยต่อยอดด้วยการทำ “กล้วยหอมทองกวน”

6.กระยาสารทน้ำผัก ผลิตภัณฑ์มีสมุนไพร คาร์โบไฮเดรต โปรตีน และวิตามินสูง ได้นำผลิตผลทางการเกษตรที่มีอยู่ในไร่ เช่น ตะไคร้ ใบมะกรูด คินฉ่าย ผลไม้ ข้าวโพด มาแปรรูป

7.ธัญพืชรวมอบธรรมชาติ (Muesli Bar) มีคุณค่าทางโภชนาการ



8. สบู่สมุนไพร สิวฝ้า (Acne Melasma Soap) สรรพคุณช่วยลดความมัน ชัดล้างสกปรกและสิ่ง
อุดตันจากรูขุมขน อันเป็นสาเหตุของการเกิดสิว ลบจุดต่างดําให้ค่อยๆ จางลง สร้างภูมิคุ้มกันและปกป้อง
ผิวหนังให้สดใสตลอดทั้งวัน นอกจากนี้มี สบู่สมุนไพรข้าวโพด สบู่ขมิ้นชัน สบู่หอมมะลิ เป็นต้น

क्रमनरतनได้เล่าให้ฟังว่า เราพยายามจะนำทุกส่วนที่เหลือมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ทั้งหมด โดยข้าว
โพด 1 ฟัก เปลือกข้าวโพดอ่อนดําในนำไปตากแดด 1 ครั้ง แล้วนำมาทำเป็นโบว์ผูกถุงขนม หรือนำไป
เลี้ยงวัว เส้นไหมข้าวโพดทำชาตี๋ม เพื่อขับปัสสาวะ ชั่งก็เอาต้มน้ำกินเพื่อสุขภาพไม่มีผงชูรส เมล็ดนำมา
คั้นน้ำเป็นนํ้านมข้าวโพดอุดมไปด้วยวิตามิน หรือไม่ชอบนํ้านมก็สามารถนำมาปั่นเป็นไอศกรีมได้ ส่วน
กากข้าวโพดมาปั่นเป็นลูกชิ้นแทนเนื้อหมู จะได้โยอาหาร ทำเป็นปุ๋ย EM ไว้ใช้เอง เอามาเลี้ยงเป็ด ทำให้
ได้ไข่ที่มีสีเหลืองนํ้ากิน (ไข่แดงทำเป็นขนุน และไข่ขาวมาทำขนมสังขยา) เรียกว่าทำทุกอย่างที่มีให้คุ้มค่า
ไม่มีมีการทิ้ง ต่อจากนั้นครูก็ด่อยอดพัฒนาสินค้า จากนํ้านมข้าวโพด แปรรูปพัฒนาเป็นไอศกรีม ทอฟฟีนม
ข้าวโพด (Corn Cereal) เพื่อแก้ปัญหา นํ้านมข้าวโพดที่คงเหลือ จะทำให้ได้การตลาดใหม่ และเป็นการ
ยืดอายุสินค้าให้เก็บได้นานขึ้นอีกด้วย

การถ่ายทอดความรู้

क्रमनरतनเป็นผู้เชี่ยวชาญในการนำภูมิปัญญาของไทยมาประยุกต์พัฒนาและเพิ่มมูลค่าของสินค้า
และพัฒนาวิธีการผลิตสินค้าทุกอย่างจนประสบความสำเร็จได้รับ อย. และพัฒนาสินค้าต่อไปไม่หยุดนิ่ง

ณ ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยไร่คุณมน เป็นแหล่งการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรจากภูมิ
ปัญญาไทย ผู้ที่จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ที่ศูนย์จะมีการจัดแบ่งเป็นฐานการเรียนรู้ต่างๆ 7 ฐาน ได้แก่ ฐานนํ้านม
ข้าวโพด ไอศกรีมนํ้านมข้าวโพด ท็อฟฟี่ข้าวโพด มุลลีบาร์ กล้วยแปรรูปสุญญากาศ เต้าเห่าถ่านอิวาตะ
และลูกชิ้นจากผักผลไม้เสริมโยอาหาร ครูจะถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการ การบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ
ขั้นตอนการแปรรูปผลิตผล क्रमनरतनจะนำของจริงมาลงมือปฏิบัติร่วมกัน ทำให้เห็น และให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

การถ่ายทอดองค์ความรู้ ผ่านการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอก
ระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย วิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยด้านโภชนาการให้แก่ผู้เรียน
สถานศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่ ได้นํ้านักเรียน นักศึกษา แม่บ้านเกษตรกรในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ
และเอกชน เข้ามาดูงานที่ศูนย์เป็นประจำเกือบทุกวัน นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้จะให้เห็นคุณค่า
การทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน เช่น นักเรียนต่างชาติที่เข้ามาศึกษาดูงานक्रमนก็จะสอนการทำขนมไทย
โดยนำกากข้าวโพดมาปั่นเป็นถั่วเหลืองให้นักเรียนปั่นเป็นลูกชุบ

क्रमनरतन กล่าวเพิ่มเติมว่า ทุกอย่างที่เรานั้นเราได้สร้างงานสร้างรายได้ให้กับชาวบ้าน และ
พร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวให้กับบุคคลทั่วไปโดยที่ไม่เคยคิดถึงคู่แข่ง เพราะถ้าใครผลิตสินค้าได้ก่อน
ถือว่าได้เปรียบ

สำหรับผู้สนใจและพร้อมที่จะมาศึกษาเรียนรู้ที่ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทย “ไร่คุณมน” (Madam
Mo’s Farm) ติดต่อมาได้ ที่ บ้านเลขที่ 357 หมู่ 2 ไร่คุณมน ชุมชนบ้านหนองกระทุ่ม ต.หนองกุ่ม อ.บ่อพลอย
จ.กาญจนบุรี โทร. 081-944-7971 , 081-585-3227 , 081-942-4419 , 034-531-487 E-mail :
rai_khunmon@hotmail.com

นํ้ากัมปรัตนพรหมกิจพอเพียง

หลักปรัชญาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้รู้จักเรื่องการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับชุมชน การ



ใช้ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติที่มีอยู่นำมาดัดแปลงประยุกต์ได้ เช่น ข้าวโพดนำมาแปรรูปเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ
ครุมนรัตน์ได้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงแบบการพึ่งพาตนเอง เราจะต้องนำสิ่งที่มียู่ในพื้นที่ มียู่ใน
รอบตัว มาทำให้มีคุณค่า มีประโยชน์ สร้างมูลค่าของสิ่งของที่ไร้ค่า เพื่อทำให้เราอยู่ได้ด้วยตนเอง ทำแบบ
เรียบง่ายและประหยัด สิ่งที่ตนเองยึดถือและตั้งใจถ่ายทอดสู่เด็กและเยาวชน โดยเชื่อมโยงให้เด็กเห็นถึง
คุณค่าทางโภชนาการ และวิธีการสอนทั้งหมดจะเน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองทำด้วยตนเอง และครุมนฝากทิ้งท้าย
ว่าขอให้ทุกคนจะทำอะไรต้องขอให้คิดล่วงหน้าก่อน ใช้เหตุและผลมาชี้แจงด้วยว่าควรทำหรือไม่ โดยคำนึง
ถึงต้นทุนด้วย เราต้องทำทุกอย่างด้วยความพอเพียง ไม่ใช่เพียงแต่จะคิดแค่พอเพียงอย่างเดียว

จากการที่ ครุมนรัตน์ สารภาพ เป็นผู้คิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผลผลิตทางการเกษตรให้มี
มูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาคุณค่าอาหารเพื่อสุขภาพ ด้วยการนำอัญพืชท้องถิ่น
มาผสมในอาหารที่ตนเองคิดค้นนั้น ข้าวโพดเป็นคนแรกของประเทศไทย พัฒนามาตรฐานของอาหารจน
ได้รับ อย. จนประสบความสำเร็จ อีกทั้งสร้างงานสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่คนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นประโยชน์
โดยรวมแก่สังคม จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติจากสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
ให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 3 ด้านโภชนาการ ประจำปี พ.ศ.2546 เพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาใน
การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามนัยแห่ง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

